www.svoboda.org

Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, as up to the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 5. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 9. січня, 1922. — VOL. XXX. No. 4. Jersey City, N. J., Monday, January 9, 1922. — THREE CENTS

ХОДІМ З КОЛЯДОЮ НА ПОЗИЧКУ!

На Різдво, Щедрий Вечір та Новий Рік пійдемо старим звичаєм з колядою. А колядувати будемо цего року між іншим і на розписану на Америку Правительством Галицької Республики стотисячну Позичку Національної Оборони, призначену на визвольну боротьбу Українського народа в Галичині.

Та щоби ті, що будуть на Позичку колядувати як і ті, що будуть на неї свої лепти давати, знали, чим є та Позичка для української справи, як вона ведеться та яка з неї для українського народа користь, дозволю собі в тій справі дати українському громадянству в Америці деякі мої уваги під розвагу.

Не буду говорити про технічний спосіб, яким переводимо Позичку, бо він собою простий і відомий всім тим, які цікавляться цею справою і за нею от хочби по часописях слідять. Не буду говорити також і про фінансове діловодство тих, яким поручене переведенє Позички, бо не хочу бути судиєю в своїм ділі, а про це нехай скажуть своє слово ті, що складали Позичку згляди їх відпоручники, приміром контрольна комісія, яка провірила діловодство місії та переглядала всі квіти і видатки. Я провірю Позичку з цілком іншого боку.

Для мене важне отщо: Чи правильно ведеться Позичка чи ні, себто чи на добре вона виходить українській справі, а зосвідна також українському громадянству в Америці, чи ні?

* * *

Провірюючи Позичку, треба піднести слідуючі неоспорні факти:

а) Коли Правительство Галицької України розписало на Америку стотисячну Позичку, потрібну для ратовання української державности взагалі, а українського народу в Галичині від певної національної загибелі зокрема, український загал в Америці доконав велико-го діла, бо вже дотепер зложив на ту ціль понад 60.000 долярів. Коли вдаючи давни на тривогу, залишив він в своїй країні і більшій части політичні спори, а дав допомогу, виходячи тільки з цего одинокого становища, що це взиває о поміч таке Правительство, якому навіть найбільший його ворог (якщо він чесна людина) не може ніде і ніколи, ніяким устним ні писемним документом, доказати зради української справи, яке всюди і завсіди обстоювало соборність українських земель, та яке всіми силами, по своїм найкращім знанню і совісти старається вирвати галицьку землю з рук нашого найбільшого національного ворога — Ляха, та що власне на цю ціль а не на інше просить о допомогу.

б) Ні страшне безробітє, яке так болючо дається відчувати українським робітникам, ні розбитє українського житя тут на іміграції, ні зневіра а побіду нашої справи, яка так дуже затроює все ще широкі маси нашого народу, ні ця обставина, що треба раз-враз щемти родині до краю посилати, або датки на Український Горожанський Комітет, Рідну Школу, інвалідів, вдови, сироти, студентів, Стрілців і т. п. давати, ні ріжні обманства всіляких таки своїх власних спекулянтів, які витиснули з народа сотки тисяч тяжко заробленого гроша, ні большевицька, аглядно польсько-московська за добрі гроші друком і словом ведена агітація і провокація, звернена против нашого Правительства, ні навіть хвилеве тяжке положенє української справи, не були всилі відтягнути американських Українців від жертв на Позичку, а тимсамим не були всилі зломити ідеї української державности серед широких мас українського громадянства в Америці. Бо ідея державности казала всім народам по всі часи, а своєгодня каже і нам Українцям, під карою державної загибелі, бо вже дотепер зложив на ту ціль понад 60.000 долярів. Коли вдаючи давни на тривогу, залишив він в своїй країні і більшій части політичні спори, а дав допомогу, виходячи тільки з цего одинокого становища, що це взиває о поміч таке Правительство, якому навіть найбільший його ворог (якщо він чесна людина) не може ніде і ніколи, ніяким устним ні писемним документом, доказати зради української справи, яке всюди і завсіди обстоювало соборність українських земель, та яке всіми силами, по своїм найкращім знанню і совісти старається вирвати галицьку землю з рук нашого найбільшого національного ворога — Ляха, та що власне на цю ціль а не на інше просить о допомогу.

б) Ні страшне безробітє, яке так болючо дається відчувати українським робітникам, ні розбитє українського житя тут на іміграції, ні зневіра а побіду нашої справи, яка так дуже затроює все ще широкі маси нашого народу, ні ця обставина, що треба раз-враз щемти родині до краю посилати, або датки на Український Горожанський Комітет, Рідну Школу, інвалідів, вдови, сироти, студентів, Стрілців і т. п. давати, ні ріжні обманства всіляких таки своїх власних спекулянтів, які витиснули з народа сотки тисяч тяжко заробленого гроша, ні большевицька, аглядно польсько-московська за добрі гроші друком і словом ведена агітація і провокація, звернена против нашого Правительства, ні навіть хвилеве тяжке положенє української справи, не були всилі відтягнути американських Українців від жертв на Позичку, а тимсамим не були всилі зломити ідеї української державности серед широких мас українського громадянства в Америці. Бо ідея державности казала всім народам по всі часи, а своєгодня каже і нам Українцям, під карою державної загибелі, бо вже дотепер зложив на ту ціль понад 60.000 долярів. Коли вдаючи давни на тривогу, залишив він в своїй країні і більшій части політичні спори, а дав допомогу, виходячи тільки з цего одинокого становища, що це взиває о поміч таке Правительство, якому навіть найбільший його ворог (якщо він чесна людина) не може ніде і ніколи, ніяким устним ні писемним документом, доказати зради української справи, яке всюди і завсіди обстоювало соборність українських земель, та яке всіми силами, по своїм найкращім знанню і совісти старається вирвати галицьку землю з рук нашого найбільшого національного ворога — Ляха, та що власне на цю ціль а не на інше просить о допомогу.

б) Ні страшне безробітє, яке так болючо дається відчувати українським робітникам, ні розбитє українського житя тут на іміграції, ні зневіра а побіду нашої справи, яка так дуже затроює все ще широкі маси нашого народу, ні ця обставина, що треба раз-враз щемти родині до краю посилати, або датки на Український Горожанський Комітет, Рідну Школу, інвалідів, вдови, сироти, студентів, Стрілців і т. п. давати, ні ріжні обманства всіляких таки своїх власних спекулянтів, які витиснули з народа сотки тисяч тяжко заробленого гроша, ні большевицька, аглядно польсько-московська за добрі гроші друком і словом ведена агітація і провокація, звернена против нашого Правительства, ні навіть хвилеве тяжке положенє української справи, не були всилі відтягнути американських Українців від жертв на Позичку, а тимсамим не були всилі зломити ідеї української державности серед широких мас українського громадянства в Америці. Бо ідея державности казала всім народам по всі часи, а своєгодня каже і нам Українцям, під карою державної загибелі, бо вже дотепер зложив на ту ціль понад 60.000 долярів. Коли вдаючи давни на тривогу, залишив він в своїй країні і більшій части політичні спори, а дав допомогу, виходячи тільки з цего одинокого становища, що це взиває о поміч таке Правительство, якому навіть найбільший його ворог (якщо він чесна людина) не може ніде і ніколи, ніяким устним ні писемним документом, доказати зради української справи, яке всюди і завсіди обстоювало соборність українських земель, та яке всіми силами, по своїм найкращім знанню і совісти старається вирвати галицьку землю з рук нашого найбільшого національного ворога — Ляха, та що власне на цю ціль а не на інше просить о допомогу.

Ні страшне безробітє, яке так болючо дається відчувати українським робітникам, ні розбитє українського житя тут на іміграції, ні зневіра а побіду нашої справи, яка так дуже затроює все ще широкі маси нашого народу, ні ця обставина, що треба раз-враз щемти родині до краю посилати, або датки на Український Горожанський Комітет, Рідну Школу, інвалідів, вдови, сироти, студентів, Стрілців і т. п. давати, ні ріжні обманства всіляких таки своїх власних спекулянтів, які витиснули з народа сотки тисяч тяжко заробленого гроша, ні большевицька, аглядно польсько-московська за добрі гроші друком і словом ведена агітація і провокація, звернена против нашого Правительства, ні навіть хвилеве тяжке положенє української справи, не були всилі відтягнути американських Українців від жертв на Позичку, а тимсамим не були всилі зломити ідеї української державности серед широких мас українського громадянства в Америці. Бо ідея державности казала всім народам по всі часи, а своєгодня каже і нам Українцям, під карою державної загибелі, бо вже дотепер зложив на ту ціль понад 60.000 долярів. Коли вдаючи давни на тривогу, залишив він в своїй країні і більшій части політичні спори, а дав допомогу, виходячи тільки з цего одинокого становища, що це взиває о поміч таке Правительство, якому навіть найбільший його ворог (якщо він чесна людина) не може ніде і ніколи, ніяким устним ні писемним документом, доказати зради української справи, яке всюди і завсіди обстоювало соборність українських земель, та яке всіми силами, по своїм найкращім знанню і совісти старається вирвати галицьку землю з рук нашого найбільшого національного ворога — Ляха, та що власне на цю ціль а не на інше просить о допомогу.

Отже загал українських робітників в Америці зрозуміл цей державний інтерес і складає Позичку. Зрозумів це український робітник ще й тому, бо походить він по більшій части з села. З того бідного села, з якого він вийшов вправді з порожною кишенею, але зате на наше щастє з простим хлопським розумом, який Богу дякувати, не покидає його і тут на американській землі. А той хлопський розум каже: Не заводім комуни, коли ще нема де і на чім, але передом старайсь видерти українську землю і українські фабрики від наших ворогів та скоротім чимскорше муки мілионам наших братів, які в тій хвилі, коли ми сварямось і не можемо погодитись, яка має бути Україна, большевицьки чи інша, конають в голоді і в ходах в польських та московських тюрмах і таборах.

Фактом є, що кількадесят тисяч найсвідоміших робітників зрозуміло інтерес української державности, і змагають в першу чергу до звільнення галицької землі зпід ляцького наїзника, підперло Позичку Національної Оборони та обєднало коло неї.

Це вироблене та обєднане державно-творчих сил серед українського загалу в Америці, тих сил, з якими прийдеться певно будувати і українську державу, вважаю за найважнійшу користь, яку має українська іміграція в Америці, а з нею і весь український народ, з Позички Національної Оборони.

* * *

Від трох літ веде український народ в Галичині кроваву боротьбу з польським наїзником о державну самостійність. Ця боротьба це живий вираз волі населення: мати свою власну державу. Речником тої волі народові, перед світом, являється законне представництво галицького народу: Українська Національна Рада з Др. Евгеном Петрушевичем яко Президентом, і Галицький Уряд, яко виконуючий орган Української Національної Ради. У виконанню волі галицького народу змагає галицький уряд до утворення Галицької Республики, яко держави вільних народів. Ті змагання нашого правительства підпирає однодушно все українське населенє Галичини, бо вважає, що під теперішню хвилю тільки таке ставленє розвязки галицької державности дає ще найбільше надії на її здійсненє, а тимсамим на як найскорше звільненє Галичини зпід польського наїзду, а дальше на збудованє української держави вже тепер, хоч хвилево на малім клаптику українських земель, коли й покищо не можна ще збудувати на всіх українських землях. В тім напрямі працює галицький уряд вже третий рік та довів галицьку справу в міжнародним положенню до того, що галицьке питанє мимо довголітних заходів Польщі і Франції не зістало правно признане за внутрішню справу Польщі, а осталось донині справою міжнародною. Остаточна розвязка галицької справи недалека. Вказує на це послідня сесія Ліги Народів, а головно заява Лойда Джорджа в англійській палаті послів з дня 4. падолиста, 1921, де він каже, що Найвисша Рада займеться належаго вирішенєм державно-правного становища Галичини. Як випаде це рішенє, годі передбачити. Маємо одначе ту певність вірити, що якби не було Галичини при Польщі не останеться. Зате певно твердити можемо це, що коли Польща вимо зусиль Франції не одержала правно Галичини до цего часу, то є це заслуга передвісім наших братів в краю, заслуга їх героїдської самопосвяти в неузнанню польської влади, а також заслуга нашого Правительства, яке при політичній і фінансовій допомозі наших заморських братів, впливало завсіди і всюди та всіми средствами на аліянтські держави, щоби не толгали виконаного вже українським народом в Галичині права самоозначення та не оставляли Галичини при Польщі, причім виказувало також польські варварства і ту небезпеку, яка грозить Европі від польського імперіялізму.

Супроти акту з 22. квітня, 1920, котрим уряд Головного Отамана Петлюри дав Польщі в справі Галичини вільну руку, та супроти мирового договору в Ризі з 18. марта 1921, яким означено ріку Збруч яко границю між Польщею і совєтською Росією, зглядно Україною, а тимсамим віддано Галичину Польщі, остав тільки один одинокий галицький уряд, який від першої хвилі до нинішнього дня обстоює перед світом незалежність Галицької України. Коли в краю обстоює український нарід свою державність о власних силах тим, що не повинується мимо дикого польського терору польській окупаційній владі, не признає її і проти неї мимо шибениць, розстрілів, катовань, та тюрем, словом і ділом на кождім місці виступає, то назверх перед світом боронить український нарід Галичини своїх прав через свого, ним самим установленого речника, а заразом і одинокого свого оборонця, се є — через Галицький Уряд.

І того свого одинокого речника і оборонця перед світом був би стратив галицький нарід щонайменше вже перед пів роком, якщо не була прийшла у свій час фінансова допомога від американських Українців, себто, якщо розписана на Америку стотисячна Позичка Національної Оборони була недописала. Це заняляє отверто сам Галицький Уряд. Коли польська преса і польські дипльомати, бажаючі підкопати становище нашого уряду, поширювали вісти, немовби Галицький Уряд удержувався з фондів, які дістає від большевиків з Росії і від російських монархістів, то в „Укр. Прапорі", офіціяльнім органі Галицького Уряду, названо ці вісти черговою польською сплетнею та провокацією, **причім зазначено, що уряд наш опирається матеріяльно тільки на грошевій помочі Американських Земляків**, та що дякуючи щедрій помочі американських братів, ніколи не думав і не думає про ліквідацію Уряду і його діяльности, ліквідацію, якої так дуже бажали би польські завойовники. Противно, Уряд думає сповнити свій обовязок до кінця, до визволення українського народу Східної Галичини з польської неволі.

З цего виходить, що одиноко Позичка Національної Оборони ратувала в посліднях часах істнованє Галицького Уряду, одинокого законного речника волі українського народу в Галичині та одинокого оборонця самостійности Галицької України. Оце й друга користь, яку маємо з Позички. Користь, яка являється рівночасно історичною подією, бо як така увійде певно в історію визвольної боротьби нашого народу на вічну і добру славу українським емігрантам в Америці.

Наш Уряд вірить в поміч американських братів, і навіть не думає над цим, чого так дуже бажають собі Ляхи, а іменно, що може прийти така тяжка хвиля, коли не буде чим утримати Уряду і його Ляхам немилої діяльности. Наш Уряд думає тільки над цим, щоби як найскорше визволити рідну землю. Коли віримо Урядови так, як йому вірить старий край, то зробім тепер ще, що до нас належить. Уряд нехай думає над визволенєм, а ми думаймо, як зібрати розписану на нас стотисячну Позичку, за яку ведеться уже діяльність нашого Уряду.

Зібрано на Позичку дотепер $60.000. За ті гроші удержується від нів року діяльність Правительства; удержується всі наші заграничні місії; ведеться пресову пропаганду по всіх важнійших містах Европи; та дається ще позмозі поміч нашим жовнірам, інвалідам, вдовам і сиротам та політичним емігрантам.

Ми мусимо за всяку ціну добирати ще $40.000 і то добирати скоро. Якраз тепер маємо Різдвяні Сьвята і надходить у українській Новий Рік. Не пускаймо з рук ці гарної нагоди, а використаймо її для красного діла! Притягнім до Позички ще й ту решту Українців, яка дотепер відтягалась! А кромі цего: **Ходім з Колядою на Позичку!**

Ходім з Колядою на визвольну боротьбу нашого народу! Ходім з такою колядою, якої ще не було і більше не буде! А коли будемо добре колядувати, то сто тисяч певно буде. А як буде сто тисяч, то будемо мати з Позички попри тамті другі ще й **третю користь, а саме гибкову віру в свої власні сили і велику моральну побіду**, якої всім американським землякам з Різдвом Христовим з цілого серця бажаю.

Др. Лука Мишуга.

НИНІ, АДАМЕ...

Ниці, Народе, весь пробудися!
З Різдвом Христовим я рідний край
{говорився!
Де сиріт сто тисяч з голоду конає,
Де розпуки голос до неба лунає,
Де молоди чиє не чути,
Де що хвилі сотні трупів
З голоду й холоду;
Де Лях нищить Галичину,
А большевик Україну.
Там звернись, подивись!

Правчиу ляха цілий світ зчиє,
Наші хвилеє тяжке положенє
Зативає уха, відвертає очі:
Про наші кривди слухати не хоче,
Мусимо з Ляхом боротьбуть;
Палить, різнуть і нищуть;
А чи що всі на то?
Може хтось помагати
Братів своїх мордувати,
Москалям і Ляхам?

Довго ми ждали, довго ми дрімали,
Довго ми сварились, довго марнували;
Ми терпіли в себе большевиків
{хрунів;
Слухали всіляких лживих наказунів.
Не вірили в свої сили,
А тимчасом всі нас силні
Ні! сплять, ждуть, хто хіть.
Били Ляхи і Москалі,
А „червоні" із хрунями.
Ми „брали" й мовчали.

Братіє, так довше бути не можна!
Бо врада сила нас переможе!
Правдиві світу, що ми що живемо,
Що рідного краю боронить можемо!
Будем краю боронити,
А всіх ворогів будем гнити.
Так як нас єсть всі брат!...
Тому братіє час повстати,
Відки всіх зібрати,
І як стіна, всі у вій!
Січовик.

Ню Йорк, Н. Й., 4. січня, 1922.

СЕГОРІЧНЕ РІЗДВО В ГАЛИЧИНІ.

Такого „твердого Різдва не святкував ще український нарід.

В завіяних снігом галицьких селах засвітили світла на Свят-Вечір. Та не такі, як що року. То засвітили слези в очах тисячів галицьких жінок, яким Ляхи замучили мужів і синів...

В завіяних снігом галицьких селах задзвонили дзвони на Різдво. Та не такі як що року. То сильніше застогнали наші інваліди і оняені і політичні вязні в ляцьких льохах і тюрмах. То міцніше заплакали наші сироти в свалених Ляхами хатах, без шматка хліба, без пристановища. Заплакали від голоду, болю і зимна, бо відморожене тіло віднадає з них шматами...

Се не приснід, не сон, не видумка. Се — правда, важка, гірка, історична правда.

І правда, також те, що ляцькі салдати і жандарми витягають зпід хорих у Галичині постелі, ліжка, забирають навіть з удовиних хат останній спід соломи..... Так, сего року немає там по наших селах навіть соломи, щоб застелити додіжку на свят-вечір..... Бо навіть солому витрасив наїздник-чужинець, що прийшов на землю нашу під облудним гаслом „боротьби за свободу"...

І пізнав український нарід, що лож і брехня все, що говорить чужинець. А правдою єсть те, що наїздник хоче знищити наше племя з жінками і дітьми, як Ірод.

В таких болях родиться **державна свідомість українського народу. Се її Різдво.** Воно таке подібне до Різдва християнської ідеї — подібне аж до подробиць! Ще не скінчилися ляцькі конскрипційні звістки, які не одну галицьку матір виголоси з її хатини — до стайні... Якожж мою правди діяжатимуть для нашого народа оці такі слова святого письма:

„В ті дні вийшов наказ, списати всю землю. Той спис був перший за правління Квиринія... І поробила Марія свого сина і повила Його в ясках, бо не було для них місця в гостинці.....

Так для багатьох наших матерей і немовлят не стало місця в їх власних хатах, на їх власній землі. Бо ляцькі наїзники викинули їх з помешкань за те, що не хотять записатися на польську конскрипцію. А не хотять тому, бо чують і розуміють, що се Різдво української держави.

Розуміє се й ляцький ворог-наїздник, як розумів Ірод, що значить Різдво нової ідеї. Він убив багато дітей в надії, що може убє й Ту, яка виступить з новою думкою: „Тоді сповнилося, що сказав пророк, коли говорив: „Голос в Рамі дався чути, плач і ридание й крик великий: се плачуть матері за дітьми і не даються потішити, бо нема їх"

Щоби спасти дитя перед убийством, утікла Марія з Ісусом в чужину, на еміграцію. І вернула з ним у Рідний Край, аж як Ірод помер.

Якже багато в тім подібного до долі українського народу! Чиж, не вимордував ляцький Ірод тисячів дітей українських в надії, що знищить українську державну ідею? Чиж не скитається тепер по чужині багато Українців з дітьми, які втікали з Рідного Краю перед ляцьким Іродом? І чи не відбувається дальше страшна, безпощадна боротьба проти українського народу? Чиж не скорумповав ляцький Ірод деяких людей так, що брат видає брата? І чи не настав час, про який говорить Ісус: Будете ненавиджені всіми за ідею мою; но хто витримає до кінця, той буде спасений; колиж вас будуть переслідувати в одній місті, уміхайте до другого. Амінь бо говорю вам: що не скінчите міст ізраільських, аж прийде син чоловічий. Не бійтеся тих, що убивають тіло а душі убити не можуть. А більше бійтеся того, хто може й душу погубити.....

Се ті, що за чужі гроші хочуть знищити національне змагання до свободи й державности українського народу. Се ті, що виводять нас на гору і показують богатства цілого світа і прирікають власть і славу — аби тільки поклонитися їм і признати їх ярмо над українським народом.

Але, сей діявольський плян не вдасться їм. Не вдасться їм, коли нарід, український памятатиме про виховане безпощадних оборонців своєї державности! Таких, що не рахуватимуть з нічим! Таких, що за прикладом Христа **бичем виженуть мінялів з Храму української землі і раз на все розсиплять їм гроші, виссані з праці, поту і крови українського народу.**

Мляве милосердє супроти чужих наїздників не дало нам удержати своєї держави, яку ми вже мали в руках! **Виховайможе твердих борців, які ненавиділи ворогів нашої державности і безпощадно нищили їх.** Усвідомім цілому нашому народови, що добре і справедливе єсть убивати безпощадно наїздників. Бо Христос учив: „Любіть ворогів ваших", але не учив: „Любіть ворогів правди". А наїздники, загарбавши землю батьків наших, підло брешуть, що се їх земля! Ніяке порозумінє з такими брехунами неможливе: їх треба нищити — нищити безпощадно в ім'я правди і справедливости, в ім'я свободи і державности українського народу!

Коли се переконанє запанує в серцях і душах всіх синів і дочок українського народу, тоді сей важкий час буде правдивим Різдом Української Державности.

О. Назарук.

В ЯСЛАХ ЛЕЖИТЬ...

В крові лежить, хто-ж побіжить
Ратувать нещасного!
Голодного, побитого
Хлопа-брата рідного?...
2. Що-ж він винен, що Лях лютий
Напосіся нас всіх збутно,
Всіх нас, всіх до одного?

Ми щасливі, бо святкуєм
Різдво Христа в чужині;
Незабудьмо-ж в сю хвилину
На свій Рід в Галичині!
2. Даймо жертви, хто що можем,
Бо лиш ділом їм поможем
Перемити дні страшні!

Не шукайно правди в світі,
Бо її там не знайдем!
Знайдем правду в своїх хатах,
Як їдуть геть прочанем!
2. Вдасиль розум, сильна сила,
Братня згода в боях сильна,
Дасть нам волю золоту!
Січовик.

Ню Йорк, Н. Й., 3. січня, 1922.

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЄ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція і Адміністрація
Видавництва „Свободи",

ПРОТЕСТИ ДО НАЙВИСШОЇ РАДИ.

З деяких громад ми вже одержали повідомлення про висланє протестів наблями до алянтської Найвисшої Ради проти продовжування польської неволі і розбоїв в українській Галичині.

Сподіємось, що другі громади вишлють протести в сих днях.

Каблеграми посилати за половину ціни.

В уложенню протестів може помогти Українське Інформаційне Бюро в Ню Йорку (Ukrainian Information Bureau, 30 E. Seventh Street, New York City).

Адресувати каблеграми так:
Allied Supreme Council, Cannes, France.

Про висилку протестів просимо повідомити нашу редакцію.

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНКИНАМ У. Н. СОЮЗА

Головний Уряд У. Н. Союза.

ВЕЗВЕСЕЛИМОЯ.

Не веселитися всім нам тут нині,
Бо тяжке горе в нашій Родині!...
2. Лях ріже, гада, нашу і брата,
Нищить Народ наш невинний.

Народ невинний нищить Лях сміло;
Він убиває душу і тіло:
2. З ніжа стріляє, що й доборе,
Сміється з нашого болю.

Ой смійся, смійся, проклятий Леше,
Скоро сміятиться там право наше!
2. Страшний суд прийде, знаєш і {ти,
Ні один Лях з Галичини.
Січовик.

Ню Йорк, Н. Й., 4. січня, 1922.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: ПЕРЕДПЛАТА.
Three cents the copy. Поодиноке число три центи

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates. В Джерзи Сити і заграницею.

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреса платиться 10 центів.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З ПРИВОДУ СВЯТ.

З нагоди Різдвяних Свят не від речі булоби застановитися членам Українського Народного Союза над власною Організацією.

Відомо, членам Українського Народного Союза не треба пояснити, нашо здалася запомогова організація. Своєю приналежністю до Неї вони показують як найкраще, що вони розуміють вагу запомогової організації. Вони показують, що вони добре свідомі ріжниці межи життєм на селі в старому краю та життєм в місті в Америці, межи працею рільника в полі та працею робітника у фабриці. Вони знають, які небезпеки грозять їм, їх заробітній силі, їх здоровлю, щастю, життю, їм та їх родинам. Як обережний та передбачуючий господар, що забезпечується на случай можливих нещасть для свого хазяйства, на случай градобитя, повени, пожару, так члени Організації забезпечуються на случай нещасть для свойого господарства, для своїх ніг, рік, очий, свого здоровля. Се все розумінне члени Українського Народного Союза доказали своїм приступленнем до Нього.

Та сього не досить. Подивімся, кілько нас є. В Українськім Народнім Союзі стоїть тепер записаних коло пятнайцять тисяч членів. Коли рахувати пересічно по пять душ на родину кождого дозрілого члена, то покажеться, що хоч наша організація найбільша запомогова організація національно свідомих Українців, то все таки вона обезпечує всего лише яких сімдесять пять тисяч українських іміґрантів. Се число моглоб видатися вдоволяючим лише тому, що не знає, як організуються другі народи, як зорганізовані запомогові організації Американців та ріжних іміґрантських груп: Словаків, Чехів, Поляків, Жидів, Німців і других. Там запомогові організації сягають числом своїх членів в сотки тисяч та міліони. Навіть серед наших братів зі Закарпатської України є організація, яка має понад сто тисяч членів. Се організація, можна сказати, забезпечує якого пів міліона людий, просто усіх угорських Українців. Серед них нема нікого, хто не булби забезпечений асекурацією на случай смерти прокормителя.

Отсе повинно бути ідеалом для нашої Організації. До того ми повинні стреміти, щоби в Українськім Народнім Союзі були зорганізовані голови усіх українських родин в Злучених Державах. Сього доконати можуть члени Українського Народного Союза по довгій, завзятій, упертій кампанії. До сього вони повинні стреміти! Се повинно бути їх організаційною амбіцією! Коляб се вдалося доконати, то з більшу булаби користь для кождого члена Організації, бо чим більша організація, тим краща забезпека, тим певнійша запорука, що організація сповнить свої зобовязання супроти своїх членів. Та з того булоби також богато посередної користи: українські іміґранти доказалиб, що український народ не розсипна маса, яку хотіли з нього зробити його численні вороги, але народ зорганізований, обєднаний, свідомий своєї збірної сили, народ в повнім розумінню слова.

Такого завзяття для великої справи нашої Організації з приводу Свят Христового Різдва, для добра Членів Українського Народного Союза, для добра Організації, для добра Українського Народа, всім членам Українського Народного Союза желає Головний Уряд Українського Народного Союза та редакція його органу.

ЧИ ОСТАННЄ УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО В НЕВОЛІ?

Українцям засвитала була воля в 1917 і 1918 році на Україні, а в 1918 і 1919 в Галичині і на Буковині, але скоро погасла. Прийшли сусіди-грабіжники, Москалі і Ляхи, і заграбили вільні українські землі та забрали їх у свою неволю.

Нинішнє Різдво ціла Україна, від Кавказу по Сян і від Припеті по Чорне море, зустрічає в неволі. Нема закутини української землі, деб Українці вільно і свобідно нині були своїми ґаздами і самі собою правили по своїй власній волі. На сході царить над українським народом Москва, а на заході Ляшня і Волохи. Великий 40-міліонний нарід, нарід старої культури, в найкультурнійшій части світа, в Европі, в часах, коли скрізь і всюди говорять про вільність і братерство, про свобідне самоозначенне народів, стогне в тяжкому ярмі і терпить нелюдські катовання сусідів-наїзників.

Вороги українського народу хотіли тепер відновити над українським народом ту неволю, яку він терпів цілими століттями від московських царів і ляцької шляхти.

І хвилево се їм вдалось. Однак тільки хвилево. Бо як Москва і Ляшня не можуть відновити середньовічних часів у світі, так надовго не можуть вже також відновити тих часів і на Україні. Москва і Ляшня гадають собі, що український нарід привик до неволі, отже він її і далі терпіти-ме. Але се неправда, проти якої свідчить ціла історія України. Український нарід терпів неволю; але ніколи не терпів добровільно; не приймав її добровільно; а все боровся проти неї; все змагав до того, щоби її зломити і скинути із себе соромні пута. Нарід московський терпів спокійно і смирно довгу татарську і царську неволю і можна сказати, що він до неї привик. Таксамо нарід польський терпів спокійно і смирно шляхтоську неволю і про нього теж можна сказати, що він до неволі привик. Але нарід український ні на хвилинку не перестав боротись проти неволі і тому не можна сказати, що він до неволі привик. Він її ненавидить; проти неї бореться з усіх сил з геройською посвятою, готовий усе до найбільших жертв у тій кровавій розправі проти неволі чужої а за волю українську. Тим власне нарід український стоїть висше від своїх заборчих сусідів і в тім є найбільша надія України на волю, надія, що її воля вже недалека.

Може сьогорічне Різдво вже останне в невольній Україні. Може вже сього року впадуть востанне кайдани на сході і заході України.

Тою надією живе душа кождого Українця і з тою надією ми зустрічаємо і сьогорічне Різдво.

Притім мусимо тямити одно: Що сповненне сеї надії залежить головно від нас самих. Якщо ми більше вложимо труду, посвяти і боротьби за вільність українського народу в сьому році, так ми її самі приблизимо, а вірмо, що приблизимо вже настільки, що друге Різдво на Україні вже буде на вільній Україні.

УКРАЇНСЬКА БУДУЧНІСТЬ.

(Від власного кореспондента)

Теперішне положенне українських земель дуже важке. Розділені між чотири держави: Московщину (бо Радянська Україна є тільки фірмою, під якою криється московське панованне), Польщу, Румунію й Чехо-Словаччину, — вони знаходяться під важким ворожим ярмом.

А одначе, коли подумаємо, яке було положенне українських земель перед світовою війною і порівняємо його з теперішнім, — то побачимо, що, сумуючи над теперішнім важким положенном, не маємо найменшої причини попадати в зневіру, а навпаки, можемо бути певні, що се теперішне важке положенне, се та ніч, після якої мусить зійти ясне сонце.

Чим була Україна перед війною? Південною частю російської імперії, поділеною на стільки і стільки ґуберній. Так дивився на Україну — з дуже малими виїмками — цілий світ. Тільки ті виїмки знали дещо про національну окремішність України, про її минуле, але й вони не вірили в державну будучність України.

Та як їм було вірити, коли сама українська інтеліґенція, найсвідомійша часть народу, не тільки не йшла в своїх домаганнях далі автономії України під російською державою, а ті гуртки, які мріяли про державну самостійність України, тільки **мріяли** про неї, а не були здібні на ніяке діло.

Болюче подумати, як українські партії, звертаючися проти самостійницьких мрій, доказували, що державна самостійність України не потрібна і навіть шкідлива, що автономія України під російською державою зовсім задоводить усі її потреби.

Се проповідували провідники українського народу навіть в першій стадії української революції і власне ті провідники мали провід в Українській Центральній Раді.

Про инші, менші частини українських земель треба тільки сказати, що доки не прокинулася державна думка на Великій Україні, доти вони самі були безсильні і засуджені на оставанне під чужим ярмом.

А отеперь усі — не тільки українські діячі, але й найбільші вороги української державности — згідно стверджують, що національна свідомість і державна думка на Великій Україні росте з дивною швидкістю і силою, що **національна свідома** Україна, се вже не гуртки інтеліґенції, але широке народне море. Зрештою чи треба ліпшого свідоцтва як те, що московські окупанти були примушені прикрити своє пануванне фірмою української державности?

Тепер поглянмо на широкий світ, — я квін ставиться до України?

Правда, не маємо ще сильних приятелів, — очевидно, думаю не про приятелів з **сентименту**, бо таких в політиці нема, а про приятелів з **інтересу**, які оцінили би як слід тенденції історичного розвитку і зрозуміли, що ці тенденції ведуть до утворення могутньої української держави, у власнім інтересі помогли би нам осягнути державну самостійність.

Коли-б ми мали таких приятелів, — як мала їх Чехо-Словаччина, Польща й инші новоутворені держави, — українські землі були би вже сьогодня зєднані в могучу державу і ми инакше працали би старий і витали новий рік.

Одначе нині вже цілий світ знає, що Україна живе і бореться за свою державність. Він це сумнівається в українську силу, його ще вяжуть давнійші інтереси, так, що він ще вагається, чи оставати далі проти нас, чи стати за нас, — одначе справа української державности стала вже справою світової політики, справою, якою інтересуються державні мужі всіх держав цілого світа.

Дотеперішна боротьба за українську державність вивела українську державну справу з того занепаду, в якім вона знаходилася від останньої боротьби України з Московщиною, знов на арену політичного світа. Кров, пролита найліпшими синами України в боротьбі за визволенне українських земель зпід ярма її історичних ворогів-сусідів — се той цілющий лік, від якого щораз буйнійше розцвитати-ме справа української державности. Нарід, де нема родини, яка не оплакувала би когось зі своїх, що зклав голову за волю України, вже не зможе помиритися з чужинецьким ярмом і буде боротися аж до побіди.

Якби з цілої дотеперішньої боротьби за українську державність нам не остало нічого більше крім сього відновлення історичної традиції, то й се була би така велика цінність, з якою можемо сміло йти до дальшої обробки. Наше поколінне бачило і передасть своїм нащадкам як живу дійсність те, що ми самі і наші батьки тільки мріяли, а то навіть і мріяти не сміли. Навіть Шевченко в хвилях зневіри писав, що „не зареветь в Україні вольний гармати". А вони заревіли по всій Україні, віщуючи смерть її ворогам. Отся жива традиція боротьби за українську державність дасть українському народови нову силу, якої він не мав доси.

Та при тім дотеперішня боротьба російської імперії й на східних частях бувшої Австро-Угорщини знаходяться і ще довго будуть знаходитися в плинім стані, що там панує хаос, в якім тільки-що родиться новий порядок.

Московський большевизм, з якого під **ідейним** оглядом вже майже нічого не остало, а остає ще тільки назва і люди, які держать власть і щоби її вдержати, що-дня позбуваються змісту своєї ідеї, — очевидно не вічний. Не вічні також ті нові державні границі, які тепер поведені в Східній Европі.

Хто може повірити, що Московщина вдержить панування над тими народами, які після того, як вони почали будувати своє самостійне державне житє, визволившися зпід царської Московщини, завоювала большевицька Московщина?

Або хто повірить, що Польща вдержить панування над тими величезними — більшими від цілої Польщі — просторами українських, а також білоруських і литовських земель, які вона хвилево вспіла опанувати.

Хто може повірити, що Московщина вдержить панування над тими народами, які після того, як вони почали будувати своє самостійне державне житє, визволившися зпід царської Московщини, завоювала большевицька Московщина?

Або хто повірить, що Польща вдержить панування над тими величезними — більшими від цілої Польщі — просторами українських, а також білоруських і литовських земель, які вона хвилево вспіла опанувати.

Давні, добре зорганізовані держави, що панували над народами, — Росія й Австро-Угорщина, — держави, що перебули побідно неодну історичну бурю, так в кінці розпалися. А новоутворена, незорганізована, слаба Польща мала би вдержатися? В се не вірять самі Поляки, — про що свідчить вся їх політика.

Не знати, коли той східноевропейський хаос уложиться в повний порядок, але знаємо, що українська національна свідомість і українська державна думка росте і міцніє, пересуваючи відношенне сил в тім хаосі в користь української держави. І се дає нам певність, що в тім новім порядку, який зродиться з того хаосу, український нарід здобуде собі таке державне місце, яке належить, — се понад 40-міліоновому народови, що заселяє велику й богату землю.

Правда, українські землі поділені тепер між чотири держави. Та коли Київ стане українським державним центром, тоді визволенне українських окраїнних земель зпід панування чужих держав стане тільки питанням часу.

Правда, доси Київ не проявив міцної волі збирання всіх українських земель і був радше схильний при першім натиску ворогів віддавати їм українські землі.

Се — зрозумілий обяв **дітової слабости** української державної думки, яка тільки що народилася і не вспіла скріпитися. Українська державна думка Київа не вспіла ще піднятися так високо, щоб обгорнути своїм оком усі українські землі. Вона доси знаходилася в тій стадії, що, мовляв, українських земель так богато, що є чим поступитися сусідам, та й нам ще досить остане. Одначе сі літоча слабість мине і прийде зрілий мужеський вік, в якім українська державна думка зрозуміє вагу **великої** державної території, зрозуміє вагу й найменшого, найдальше висуненого, найбільше ворогами обезсиленого кусня української землі і напружить усі свої сили, щоби зєдинити всі українські землі в один могучий державний організм. А великий нарід буде мати силу, щоб се зробити!

Ми бачимо, як малі народа, розуміючи вагу **великої** державної території, стараються простягнути свою власть на чужі землі, щоби збільшити **свою** державну силу.

А Україна не мала би простягнути руки по **свої власні землі**, загарбані ворогами в хвилі її слабости?! Від сього не здержать її ніякі договори і ніякі ідеї, придумувані тими, кому вони вигідні!

Тоді зникнуть також ті дрібні ріжниці між окремими частями української землі, які тепер ріжні „місцеві патріоти" роздувають иноді до великих розмірів. Тоді не знайдеться у українській фільольог, який буде доказувати, що „галицька мова" не є українська, анї політик, який буде говорити, що Придніпрянин ліпше без Галичан або Галичанам без Придніпрянців. Ні! Тоді всі будемо шукати України не тільки там, де вона дійсно тепер є, але й там, де вона була в давнину і де ворожі сили її перемогли. І справедливо! Бо вороже насильство не є для нас законом. І кожде живе поколінне має право до спадщини своїх батьків, дідів і прадідів.

Може я занадто рожево мажю будучність? — , скажете. Ні! Бо я не говорю про будучність завтрішнього чи післязавтрішнього дня, а про будучність великого народу, який є вічний.

Може ми, що були і є учасниками і свідками будови відновленої української державности, що мали ще щасте дожити тої великої хвилі, про яку тільки мріяли минулі покоління, і нещасте, що на наші плечі — завдяки обставинам — впала задача понад наші сили, може ми й не доживемо тої хвилі, коли Україна з теперішнього лихоліття встане як могуча держава. Може ту працю, яку ми розпочали, доведеться довершити не нам, а грядущим поколінням. Одначе вік людини є одною хвилиною в житю народу.

Який важний не був теперішній стан України, він не може затемнити перед нашими духовними очима тої ясної будучности, до якої теперішним теристим шляхом іде український нарід.

І ся ясна будучність нехай буде нам усім тим світлом, що освітить нам теперішній важкий шлях і дасть нам силу працювати в темряві теперішнього лихоліття для здобуття зєднення і незалежности українських земель.

Прага, 11. грудня, 1921.

Др. Михайло Лозинський.

В РІЗДВЯНУ НІЧ.

Безмежні простори землі мовчать, та серед загального заніміння під сніжною сагою чути розговір струмочків. В яругах і глибинах розговір цей перероджується в безнастанний, голосний плюскіт, що перестерігає мандрівника про засідку. Ліс не мовчить, одітий в іней, наче леґендарний герой з сріблисту збрую... Небо мрачне але засіяне зорями, що сиплять на землю своє дрожаче, холодне світло.

В миготінню зір видно жалібні точки села, що потопають у сніжній білині. Тінь забуття, осиротіння, заляла мовчаливу рівнину й оніміле село. Все сковане мовчанкою і безсилям, наче придавлене грізною, хоч невидною неволею.

В одному куті рівнини розлягалися звуки північного дзвона. На стрітру з протилежного кінця роздався другий, потім третій... четвертий... На темному тлі ночі рисувалися палаючі світлом вікна святині Господньої і краєвид скинув із себе на хвилю, отряс цю грізну, на-пів страшну мовчанку — ожив.

По дорозі зарисувалися сірі постаті мужиків. Попереду йшли люде замучені працею з дня на день, нуждою і болем — люде зі зболілими головами, несли вони до святині свій біль, зітхання — це було все, що могли жертвувати Господеви в день Рождества.

За ними у віддалі, святочно зодіті йшли сільські багатирі, сміялися і розмовляли весело, несли свої мрії предвиджуваної радости свята. Як лише люди війшли у село — запанувала знова тишина, затих у воздусі останній звук дзвона, завмер гамір. Знова почалася ця безнадійна тишина...

Тишина ця робила враженне вступу до якоїсь містерії, до суда, що за кілька хвилин мало статися, в настрою чутно було предивну тайну. Та як тільки схід кинув чудові краски на небо — сталося чудо...

Зійшов знову на землю Бог. Їм доси поневіряний і прибитий на хресті. Зійшов Бог, до котрого віддавна всі нещасні, з серцях болем і життєвою нуждою роздертими шлють просьбу: Господи, колиж зійдеш на цю землю? Зійшов Бог і наповнив всесвіт своєю присутністю... Безмежний степ прийняв Його своїм оніміням, безкрайною білиною снігу і чорніючим бадиллям буряні, битих вітрами. А старий ліс не позабув привитати Рождества Христового. Старенькі бабусі-смереки піднесли снігом присипані рамена; струнки сосни залопотіли коронами; могучим громом вибухнули ріки в яругах, ломили ледяні окови; звірята покинули нори і леговища; птахи кинули гнізда; а кождий чув, що щось пробуджується — сильне, ясне і всі співали: „Господи, чи то Ти?"

А Господь благословив землю і воду, птахів і звірята і мовив їм:

— Мир вамф Принесу вам з весною тепло і світло, зірву з рік ледяні окови, степови дам зелені шати, а ліс наповню милим розговором і співом. Нагормлю і напою птахів і звірята, природа дякувати-ме. Хай права природи не будуть для вас невидними; хай для кожної нагоди мало що видної дрібної комахи начерпне границі, в котрих міг би виконувати свої визначені обовязки. Вас не осуджую, бо ви виконуєте це, що вам дано від початку істнування. Чоловік веде безнастанну боротьбу з природою, вдирається в найглибші її тайни і не знає, який кінець його праці. Та він мусить пізнати ці тайни, бо вони основою його істнування. Але природа приказує сама собі, а люди подивляють її могучість, і в цьому власті її висшість. Чоловік помало дістається до нутра — поділ собі атоми, а природа стоїть, як і передтим. Мир вам — ліси; тобі степе, звірятам, птахам; хай вас огріють і оживлять проміння мого рождества!

Поблагословивши природу, Господь звернувся до людей. Йому на стрічу вийшли люде заплакані, згорблені під ярмом праці, пригноблені нуждою. А коли Він мовив: „Мир вам!" — почали ридати і падали до землі, просили спасення.

І серце Господа оволоділа знову журба, котра наповнила була його в Олиновому городі при виждиданні чаші тоді, перед століттями з рук великого Батька свого. Всі ці нещасні, котрі припали до Його стіп, несли бремя життя, бо сподівалися нагороди від Нього. Вони перші отворили вуха для голосу слів його і в серцях своїх на віки їх заховають...

Видів їх усіх з височини, як рвали невольничі кайдани і благословив, кінчати дорогу життя, і обіцював їм Визволенне. А всі вони бажають прийдешу. Обітованого, рвуться до Нього. Всі з незломною вірою простягають руки до Нього — питають: „Господи! чи то Ти?"

Так, то я! — відповідає Господь — я прийшов знову до вас, щоби втерти сльози вашці. Прийшов я до вас — всі віруючі в мене й обремененні. Я все з вами і всюди, бо де кров ваша пролита, там також пролито мою і вашу кров. Ви повірили чистими серцями в Мене незломно тому лише, що це, що Я говорю, містить незапречену правду, без котрої всесвіт повний лише покуг і зла.

— Люби ближнього твого як себе самого! — ось ця правда, в повному сяйві зрозуміння, без софізмів і викрутнь, потрібних теольоґам.

Вона приступна без пояснень для ваших простих і стружених серць; вірите в цю правду, чикаєте її прихову, її панування. Літом, втиранни зрошене потом від труду чоло, ступаючи за плугом у жарких промінях сонця, навчаєте її ваших дітей; в довгі зимові вечори, коли за вікном сніговіє і вітер завиває, при палаючій весело на комині ватрі, при чорному хлібі, тяжко запрацьованому хлібі. Вона коротка, а в ній для вас замикається ціле життя і ніколи невичерпане жерело розмов... Рано встаєте, думаєте про цю правду, вечером лягаєте до постелі з нею і приносите її перед престол у виді сльоз і тихих зітхань...

Во істин укажу вам: що хоч ніхто не бачить будучину, ніхто не знає, коли вибє година визволення, але вона вже наближається! Вдарить година і настане ясний день, золотий, котрого мряка вічної ночі не в силі заслонити...

З рамен ваших скинете бремя журби, болю і потреби, що тяжить на вас пригнітає ваші барки до землі.

Колись благословив я вас на терпіннє з височини Голгофти, нині благословлю на нове життя в царстві добра і правди. Та хай серць ваших не полонять хитрощі, хай будуть чисті і прості, як до нині були. Слово моє сповниться. Мир вам!"

Христос ішов дальше і стрінув по дорозі инших людей. Були між ними багатирі, люті царі, несправедливі судді, бульшині й обдудні люде. Йшли, весело розмовляючи, без журби, на стрічу святочним забавам. Але і вони здержалися, змішалися прочуттям приходу Господа. Розмови утихли і запанував перестрах якийсь, станули в тоймячому ожиданню.

Господь станув перед ними і мовив:

— Ви люде сучасні, руководитеся вимогами століття. Ваше життя наповнило зло до глибини і воно вам не тяжить, ви не зносите пута зла, без бажання визволення; совість ваша не задрожала ні трохи перед цею таємною, незнаю будучиною, яку готовить вам це ярмо.

Вам здається, що все що сотворене, це лише для вас — царі люті — на ваші потреби. Заволоділи ви світом завдяки власти, яку одіднчили по предках. Ідете з огнем і мечем у закривавлених руках вперед, ведені жадобою здобування, гнету і грабіжи, жадою крови нелюдською... вбиваєте людей рівних вам, крадете їм належні річи, плюєте на закони божі і людські, ще й хвалитеся своєю могучістю і насилля...

Але воістину кажу вам: гряде день близкий; розвиються дні ваші; власть, яку маєте, теряти-ме в пил нуждений, станеться нічим...

Слабі, угнітані вами пізнають силу свою, яка пробуджується в них, а ви пізнаєте свою суету в обличю їх могучости.

А чи предвиджували ви таку можливість, чи не зродило це в вас журби за вас самих і за години ваші?"

Грішники не відповідали на запити, стояли пригноблені, з головами похиленими до землі. Чекали ще строгійших закидів. Тоді Господь мовив дальше:

„Але я покажу вам дорогу до спасення; дорога ця — совість ваша. Вона покаже вам в повній наготі вашу минувшину. Поставить вам перед очі людей, пошубиваних вами і стануть їх тіни в головах ваших, у закровавленому одіню, піднесуть руки власною кровю закровавлені; наче голос вопіюча слів їх, що в серцях своїх на віки заховають...

Видів їх усіх з височини, як рвали невольничі кайдани і благословив, кінчати дорогу життя, і обіцював їм Визволенне. А всі вони бажають прийдешу. Обітованого, рвуться до Нього. Всі з незломною вірою простягають руки до Нього — питають: „Господи! чи то Ти?"

Так, то я! — відповідає Господь — я прийшов знову до вас, щоби втерти сльози вашці. Прийшов я до вас — всі віруючі в мене й обремененні. Я все з вами і всюди, бо де кров ваша пролита, там також пролито мою і вашу кров. Ви повірили чистими серцями в Мене незломно тому лише, що це, що Я говорю, містить незапречену правду, без котрої всесвіт повний лише покуг і зла.

— Люби ближнього твого як себе самого! — ось ця правда, в повному сяйві зрозуміння, без софізмів і викрутнь, потрібних теольоґам.

Вона приступна без пояснень для ваших простих і стружених серць; вірите в цю правду, чикаєте її прихову, її панування. Літом, втиранни зрошене потом від труду чоло, ступаючи за плугом у жарких промінях сонця, навчаєте її ваших дітей; в довгі зимові вечори, коли за вікном сніговіє і вітер завиває, при палаючій весело на комині ватрі, при чорному хлібі, тяжко запрацьованому хлібі. Вона коротка, а в ній для вас замикається ціле життя і ніколи невичерпане жерело розмов... Рано встаєте, думаєте про цю правду, вечером лягаєте до постелі з нею і приносите її перед престол у виді сльоз і тихих зітхань...

Во істин укажу вам: що хоч ніхто не бачить будучину, ніхто не знає, коли вибє година визволення, але вона вже наближається! Вдарить година і настане ясний день, золотий, котрого мряка вічної ночі не в силі заслонити...

З рамен ваших скинете бремя журби, болю і потреби, що тяжить на вас пригнітає ваші барки до землі.

Колись благословив я вас на терпіннє з височини Голгофти, нині благословлю на нове життя в царстві добра і правди. Та хай серць ваших не полонять хитрощі, хай будуть чисті і прості, як до нині були. Слово моє сповниться. Мир вам!"

Христос ішов дальше і стрінув по дорозі инших людей. Були між ними багатирі, люті царі, несправедливі судді, бульшині й обдудні люде. Йшли, весело розмовляючи, без журби, на стрічу святочним забавам. Але і вони здержалися, змішалися прочуттям приходу Господа. Розмови утихли і запанував перестрах якийсь, станули в тоймячому ожиданню.

Господь станув перед ними і мовив:

— Ви люде сучасні, руководитеся вимогами століття. Ваше життя наповнило зло до глибини і воно вам не тяжить, ви не зносите пута зла, без бажання визволення; совість ваша не задрожала ні трохи перед цею таємною, незнаю будучиною, яку готовить вам це ярмо.

Вам здається, що все що сотворене, це лише для вас — царі люті — на ваші потреби. Заволоділи ви світом завдяки власти, яку одіднчили по предках. Ідете з огнем і мечем у закривавлених руках вперед, ведені жадобою здобування, гнету і грабіжи, жадою крови нелюдською... вбиваєте людей рівних вам, крадете їм належні річи, плюєте на закони божі і людські, ще й хвалитеся своєю могучістю і насилля...

Але воістину кажу вам: гряде день близкий; розвиються дні ваші; власть, яку маєте, теряти-ме в пил нуждений, станеться нічим...

Слабі, угнітані вами пізнають силу свою, яка пробуджується в них, а ви пізнаєте свою суету в обличю їх могучости.

А чи предвиджували ви таку можливість, чи не зродило це в вас журби за вас самих і за години ваші?"

Грішники не відповідали на запити, стояли пригноблені, з головами похиленими до землі. Чекали ще строгійших закидів. Тоді Господь мовив дальше:

„Але я покажу вам дорогу до спасення; дорога ця — совість ваша. Вона покаже вам в повній наготі вашу минувшину. Поставить вам перед очі людей, пошубиваних вами і стануть їх тіни в головах ваших, у закровавленому одіню, піднесуть руки власною кровю закровавлені; наче голос вопіюча

ГОВ, ЧЕКАЙТЕ, ВРАЖІ ДІТИ!

Україно нещаслива,
Мила наша Ненько!
Жаль дивитись як ся мучиш
У ярмі тяженько!

У неволі, у кайданах
Витягаєш руки,
І благаєш: Люди добрі,
Звільніть мене з муки!

Чи мені судилось вічно
У кайданах жити,
І на других працювати,
Другим все служити?

Чи мені не світить сонце
Як Ляхам, Французам,
Кроюжаднім Росіянам,
Або другим людям?

О даремно, мила Ненько,
Просиш і благаєш,
Бо на просьбу тільки кпини
І поруги маєш!

Розпни її, розпни її,
Кличуть злобні Юди;
Будем їсти, будем пити,
Бізнес на ній буде!

Розпни, розпни, ревуть враги,
Її вже не жити!
Її землю і богатство
Треба поділити!

Треба дати Ляшенятам,
Москалям, Румунам,
Та їх чесним протекторам,
Хапчивим Французам.

Гов, чекайте, вражі діти!
Ще не час ділитись!
Україна ще не вмерла,
Буде з вами битись.

Буде битись аж до скону,
Не дасть свого взяти;
Не спочине, аж прожене
Галапасів з хати.

Буде битись все завзято
У кровавім бою;
Не уступить, не спочине,
Аж здобуде волю.

о. Володимир Стех.

чий до неба о помсту, а жалісний зойк наповнить довкола вас, жінки наші не пізнають вас...

А коли серця ваші висохнуть із болю і журби, коли серця наповняться, наче кришталеві чаші жовчею по береги — тоді то тіни, що переслідують вас, погодяться з вами і відкриють дорогу до спасення. І не буде тоді ані царів, ані тиранів, ольних судців і гнобителів, а радість запанує для всіх. Відійдіть, але памятайте, що мої слова сповняться".

Тоді на сході ясніла рожева ранішня зоря повною красою красок і зникаючій лісній мряці захиталася на вічно дрожачій осиці людське тіло... Голова повісільника, наче відірвана від кадовба, звисала, очі виклювані, лиця зіджені кукаєм, кадовб у багато місцях нагий, повен гнійних страшних ран. Колисав ним вітер, руки хиталися. Стада гайворонів крячуть страшно, кружляють над тілом, декотрі відважніші не перервали свого пиру.

Було це тіло зрадника, що сам на себе перед століттями видав засуд і сам виконав його.

Всі присутні з відразою відвертали очі від цієї примари. Лице Господа висловлювало гнів.

— Підлий зраднику — сказав — ти думаєш, що такою смертю відкупиш свій злочин, що освободишся нею від доворів совісти; — ти хотів скінчити життя, котре перемінилося в ланцюх докорів. Вчинок свій зрозумів ти в повній його погані й з острахом відступив ти від нього. „Одна хвилина — сказав ти собі — душа пропаде в мраці Еребу, а серце перестане точити червак..." Ні, таке не буде. Зійди з дерева; хай вернуть тобі викльовані очі, загояться страшні рани і хай верне тобі така стать, коли ти зраджував друга твого.

В цій хвилині повісільник зійшов з дерева і рушав до ніг Господа, благаючи: смерти!

— Я всім показав дорогу до спасення. Та для тебе вона недоступна, проклятий будь на віки Богом і людьми. Проклятий будь!

— Не вби приятеля, котрий відкрив тобі всі тайни душі своєї, а ти негідно віддав його на смерть — на посміховисько... За цю провину ти я осуджую вас вічний — це кара для тебе.

Ходити-меш від міста до міста, від села до села, а не буде криші, під котрою міг би ти приклонити свою голову...

Стукати-меш до дверей, а ніхто не відчинить тобі; просити-меш хліба — а пбадуть тобі камінь; коли жажда спечне твій язик, побачиш чаші і простягнеш радісно руки, то зараз візьмуть їх назад, в наші побачиш кров приятеля твого; плакати-меш — сльози твої перемінуться в огняні потоки, що палити-муть лиця твої!

А коли по камінях ступатиеш, то вони кликати-муть:

— Зраднику! Проклятий будь!

Люде розступати-муться перед тобою, а на їх лицях побачиш:

— Зраднику! Проклятий будь!

Шукати будеш смерти всюди — а вона відвернеться від тебе і скаже:

— Зраднику! Проклятий будь!

Та ще і цього мало: доля на хвильку облегчить тобі, найдеш приятеля і погубиш його, а він з мук своїх з перед століть кликати-ме:

— Зраднику! Проклятий будь!

Могти-меш робити добро, обдарують багатьох, а вони кликати-муть:

— Проклятий будь і ти і твій вчинок на віки.

Будеш ходити так безнастанно і не найдеш кінця мандрівки, смуток у серци твоїм засяде і розпука оволодіє ним.

Жий проклятий! Будь для грядучих поколінь свідоцтвом цієї кари вічної за зраду.

Встань, візьми мандрівничу палицю з дерева, на которому шукав смерти — і відійди.

Щойно слово Господне затихло, зрадник встав, узяв палицю і небарко відголос його кроків затих у необнятій, таємній далечині, де життя скитальця ждало його на віки.

І ходить він до-нині по світі, сіє замішанне, зраду і незгоду.

Михайло Салтиков-Щедрин.

ВАЖНЕ, ХОЧ КОРОТКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ.

Щоби заложити протест і вислати телеграму на Конференцію в Кан. у Франції, скликає Комітет Горожан КОРОТКЕ ВІЧЕ в Ню Йорку, до салі Українського Народного Дому при 1ст 6-ій улиці, в неділю, 8. січня, о годині 2. пополудни точно. Большевіків не проситься. Українці нехай зіллються численно, як зріла громада.

ОСИП НАЗАРУК.

СЛУЖНИЦЯ В СУЛТАНСЬКІМ ПАЛАЦУ.*)

I.

Сходяче сонце щойно усміхнулося над вежами і мурами султанського серацю і над страшною брамою „Баб-і-Гумаюн"**) і над ще страшнішою „Джелляд-Одасі"†) і над великими плятнами в подвірях гарему і над малими вікнами в підвалях прислуги і над спальною пивницею новокуплених невольниць.

Настуня пробудилася і відкрила очі. Інші невольниці ще спали.

Перше, що їй прийшло на думку, була служба в домі батьків. Одних слуг батьки її любили, других ні. Уважно пригадала собі, котрих і за що любила.

Думки її перервала кяя-хатунтт), що прийшла будити невольниць. Вони позривалися на рівні ноги і почали одягатися.

Мовчки одяглася й Настуня і потяжки перехрестилася та змовила „Отче наш".

Новокуплених невольниць повела кяя-хатун на перший поверх гарему, щоб показати їм його розклад. Опісля мали їх оглянути і розібрати між себе султанські жінки й одаліски.

Весняне сонце грало світлом на ріжнобарвних венецьких шибах вікон султанського гарему й оживляло огні красок на чудових килимах кімнат. Уважно придивлялася їм Настуня і відчувала всіми змислами радість на вид тої пишної краси. І здавалося їй, що вона купається в тій красі мов у теплий день в ріці рідного краю. І здавалося їй, що хтось обвиває її, вже вмиту, в ніжні шовкові серпанки, дуже приємні і лагідні. І здавалося їй, що стіни покриті килимами, — живі-живіські і що вони оповідають чудові казки як оповідала бабуня в ріднім домі. І здавалося їй, що вона вже не служниця, не невольниця, — тільки богата пані, збогачена самим видом тих дивних красок і чудових картин. Цвитучі країни дивилися на неї зі стін, далеко кращі ніж в дійсности квіти й овочі і винограднї грозна. Онде йшла Агар з малим сином Ізмаїлом. Ішла пустинею прогнана мужем з дому, під западаною нею. Аж навіть пустиня виглядала на килимі мягка мов материнська ніжня. І все так чудово відбивало від матово золотистих стін гарему. Так. Тут чула вона біля себе теплоту і працю близьких їй умів і рук — великих артистів.

Місцями переходили напів темними коридорами й неприкрашеними кімнатами, що виглядали як камінелюм. Мимохіть скоро минали їх.

Уладжений жінці султана не подобалася ні одна зі свіжо купленних невольниць. І їх повели в дальші, менше прикрашені крила гарему, де вибрала собі Настуню одна з султанських одалісок, гарна але дуже розвезена Туркиня.

В її кімнатах остала молода Настуня. З нею було там ще кілька невольниць.

Уже на другий день почала Настуня пізнавати життя великого гарему, його звичаї й звичаєвости, інтриги й ненависти.

Думки і розмови всіх жінок, одалісок і служниць крутилися передовсім коло особи молодого султана. Всі були як найдокладніше поінформовані про це, котрого дня і о якій порі був він у одної зі своїх жінок чи одалісок, як довго там сидів, чи вийшов задоволений чи ні, на кого по дорозі подивився, що сказав — до найменших подробиць. Одяги й повозки, служба й солодощі, тажко ефіопів султана — все мов у зеркалі знаходило докладне відбиття в розмовах і мріях гарему. Настуня скоро пізнала все те і скоро воно навчуило її.

В душі відчувала, що все те тільки тимчасове. І тішилася тим, хоч воно троха й безспокоїло її. Від коли опустила рідний дім, все було у неї дивне і тимчасове. Все, все, все.

2.

Було це в три тижні по прибуттю Настуні до її нової пані.

Вечеріло. Муєззіни скінчили співати пятий азан*) на вежах струнких мінаретів. Западала чудова тиша ночі в Дері-Сеадеті.**) Пахли гліциніі.

Служниці кінчили одягати султанську одаліску у мягкі нічні шати й мали розходитися по своїх кімнатах, як надійшов кізлярагасі, начальник чорних евнухів гарему в ранзі Великого Везира. Він повідомив особисто пашу, при якій була Настуня, що сього вечера зволить її відвідати сам падішах. Низько склонився і вийшов.

Султанська одаліска оживилася так, що такого було пізнаки, чи се та сама жінка. І великі чорні очі набрали блеску, й живости. Наказала покропити себе найдорощими пахощами й одягти найкращі шати і прикраси. Вся її жінча прислуга дістала гострий наказ, стояти біля дверей своїх кімнат і — не дивитися в очі великого султана.

Тиша запанувала в нілім крилі гарему. Тільки чорні евнухи ходили на пальцях і надслухували, чи не йде султан, володар тьох частей світу.

Настуня після наказу своєї пані сховкою стала біля дверей своєї кімнати й опрала руку на золотій краті відчиненого вікна, в яке заглядали розцвилі квіти білого ясмину, пронизувані таємничим сяйвом місяця.

Серце в її грудях билося живіще; вона була цікава побачити великого султана, перед яким дрожали міліони людей і навіть дикі татарські орди, які нищили її рідний край. Ласкавою перебігли перед нею спомини подій від часу її розлуки з рідного дому. Їй здавалося, що на всі землі й шляхи, якими йдуть орди татарські, простягається влада сеї людини, що мала переходити через її кімнату, що ся людина—жерело тої страшної сили, яка нищить усе кругом. І тому серце в грудях Настуні билося живійше. Перший раз в життю відчула якийсь небувалий у неї внутрішній неспокій. І ціла перемінилася в слух. Здавалося їй, що ось-ось затьохає, сонцем, що на всі землі й шляхи, якими йдуть орди татарські, простягається влада сеї людини, що мала переходити через її кімнату, що ся людина—жерело тої страшної сили, яка нищить усе кругом. І тому серце в грудях Настуні билося живійше. Перший раз в життю відчула якийсь небувалий у неї внутрішній неспокій. І ціла перемінилася в слух. Здавалося їй, що ось-ось затьохає, соловей-дику сиву в парку і що вона його спіймає на очіцях.

Здалека зашелестіли кроки по килимах кімнат. Настуня відчинила двері й махинально оперла знов ручку на зелізній краті вікна, в яке заглядали розцвилі квіти білого ясмину.

Не дивилася на султана.

Тільки раз, оден раз.

Був молодий і прекрасно одягнений. Мав чорні, блискучі очі, завзяте біля уст, сидо-смагляте обличче, орлиний ніс і вдику сиву в очах. Але Стефан Дропан зі Львова був кращий. Бо не такий поважний аж понурий. Спустила очі в низ і ручку зняла з зелізної крати...

Молодий султан зупинився.

Чула, як обкинув її поглядом від голови до стіп. Збентежилася так, аж кров їй підійшла до личка. Засоромилася того, що її невольницький одяг зі кривав кров'ю її тіла. Зажвилинкнув виринув у неї острах на думку, що скаже її пані на те, що султан так довго задержався тут.

Мимохіть підняла ріснищі й благаючим поглядом показала султанови двері своєї пані, не мовши прохаючи, щоби скоро йшов дальше. І знов спустила очі.

Але чи султана задержав білий квіт ясмину, що заглядав у вікно її кімнати, чи біголлиций місяць, що пронизував дахучі листочки ясмину, чи біле як ясмин личко Настуні, чи її переляк — досить, що султан не відходив, стояв і вдивлявся в неї.

По хвилі запитав:

— „Я тебе тут ще ніколи не бачив?"

— „Ні", відповіла тихо, не підносячи очей.

— „Як довго ти тут?"

В тій хвилі відчинилися двері сусідної кімнати й витанчила султанська одаліска з розгніваним обличчем.

Султан рухом руки дав їй знак, щоб зачинила двері. Вона на одну мить спізнилася виконати наказ, на мить, які треба щоб окинути гнівним поглядом свою служницю як — суперницю. В ту мить молодий Сулейман обхопив поглядом обі жінки. І сказав до Настуні, збираючись до виходу:

— „Ти підеш за мною!"

Зовсім збентежена глянула вона на свій одяг і на свою пану. Але та стояла мов громом ражена. Настуня махинально пішла за Сулейманом. Ідучи, чула на собі погляди своєї пані. А в дальших кімнатах і своїх товаришок, що кололи її завістю, мов затроєні стріли.

3.

Не памятала як і куди йшла і як опинилася в невеличкім наріжнім будуарі гарему, де в закратовані вікна заглядав синій, міцно пахучий без.

Серце в її грудях билося так сильно, що оперлася знов рукою на краю вікна.

Молодий Сулейман підійшов до неї й взявши її за руку повторив своє питання:

— „Як довго ти тут є?"

— „Три тижні", відповіла тихо. А грудь її так хвилювала, що запримітив се султан і сказав:

— „Чогож ти така перелякана?"

— „Я не перелякана, тільки не знаю, як тепер покажуся на очі своїй пані, якій я мимохіть перебила твій прихід.

— „Ти зовсім не потребуєш показуватися їй на очі", відповів усміхаючись султан.

— „Чиж не так само зле буде мені тепер у кождої з Твоїх жінок?"

Султан весело почав сміятися й сказав:

— „Ти бачу не знаєш, що котру жінку чи дівчину султан раз діткне, її відокремляють і дають окремих невольниць і евнухів."

— Розумію.

Хвилину билася з думками й відповіла вся запаленіла від сорому:

— „Мусулманам коран заборонює насилувати невольниць проти їх волі..."

Молодий султан зповажнів, пустив її руку і здивований запитав з притиском на кождім слові:

— **„Ти знаєш коран?"**

— „Знаю," відповіла вже сміліше. „І знаю, що коран у богатьох місцях поручає як, богугодне діло освободжуванне невольниць, а передовсім лагідність і доброту супроти них. І знаю, що ти наймогутнійший сторож і виконавець читанки Пророка", додала, незначно підносячи очі на молодого Сулеймана.

Обоє дивилися на себе якби відкрили в сім палацу щось зовсім несподіваного. Вона не сподівалася ніколи, що дучиться їй нагода, в чотири очі говорити з могутним падішахом і може з випросити у нього свобідний поворот до рідного дому! Бо чула всіми нервами, що сей молодий чоловік спосібний до благородних вчинків. І вже вживався їй у далекій мрії рідний Рогатин і церковця св. Петра і сад біля неї і луги над Дністрою і великі стави і гній шлях до Львова. Аж покрасніла від мрії.

А він ніколи не сподівався, що між невольницями своїх одалісок зустріне чужинку-християнку, яка кепською мовою але зовсім влучно говоритиме про коран і не схоче відразу кинутися йому до ніг, — йому, наймогутнійшому з султанів. Здавалося йому, що в її так скромно спущених очениятах замигтів відблиск гніву або й ненависти.

На хвилинку забувував також у нім гнів. Але перемогла його цікавість молодого чоловіка, як дальше розвиється розмова з сею невольницею. І загодило його гнів й признанне, що він наймогутнійший сторож читанки Пророка.

Взяв її знов за ручку і сказав:

— „Чи ти віриш в пророка?"

— „Я християнка", відповіла виминаючо.

Усміхнувся, думаючи, що має вже перевагу над нею.

— „І якже ти можеш покликуватися на читанку пророка, коли не віриш у нього?"

— „Але ти віриш", відповіла так природно і весело, що розброїла його. „А ти тут рішаєш, не я," додала.

— „Тай розумаєш ти!" сказав здивований Сулейман. „А відкіля ти родом, як називаєшся і як сюда попала?"

— „Я з Червоної Руси, твої люди називають мене Раксолена Хуррім.*) Татари пірвали мене з дому батьків в день вінчання мого. І продали мене як невольницю раз у Криму, а раз тут на базарі."

— „Ти була вже жінкою другого?" запитав.

— „Ні," відповіла, „в день вінчання вивезли мене". Молодий Сулейман хвилину боровся з собою. Потім взяв її й за другу руку, подивився в очі й запитав:

— „А чи ти добровільно согласилася тут, якби я прирік тебе взяти до свого гарему на правах одаліски?"

— „Ти не зробиш того", відповіла.

— „Чому?"

— „По перше тому, що я християнка".

— „А по друге?"

— „По друге тому, що я тільки служниця слухняна".

Засміявся і сказав:

— „По перше, ти і як служниця не зовсім слухняна".

— „А по другге?"

— „По друге, — говори ти по трете, бо не скінчила".

— „Скінчу! Отож по трете я уважаю, що тільки тоді можна віддаватися мущині, коли його любиться".

— „Значить — тобі треба сподобатися?" запитав напів з глумом, який одначе що раз більше перемагала дікавість.

— „Так", відповіла наївно і щиро.

— „І якже можна тобі сподобатися", питав з іще виразнішим глумом. Одначе рівночасно чув у глибині душі, що ця дивно відважна дівчина зачинає дуже интересувати його.

А вона спокійно говорила дальше:

— „Подобаєтьеся мені тільки такий мущина, який не думає, що має право і може зі мною зробити, що хоче".

— „А чи ти знаєш, що я ще вчера за такі слова взяв би тебе був силою як невольницю?"

— „І мавби тільки невольницю".

— „Розумію. А як жінка ти хотілаби, щоби твоїй волі підлягали наприклад всі мої палаци. Правда?"

— „Ні", відповіла щиро, як дитина. „Не тільки палаци, але й вся твоя земля — від Базри до Багдаду, від синього Дунаю до камяних могил фараонів і по найдальші стайни Твоїх військ у пустинях. Не тільки земля, — але й води, по яких бушують розбишацькі судна твого Хайреддіна".

Молодий падішах підняв голову, як лев, котрому на могутню гриву хоче сісти легка пташина. Так до нього ще ніхто не говорив! Був у найвищій мірі здивований і розброєний. Понурість зовсім щезла з його обличча. Велике зацікавлене цею молодою дівчиною, що так особливо рішилася від усіх жінок і дам його гарему, замагало в нім усі инші почування. Пустив знов обі її руки і почав поводитися мов супротй жінки найповажнішого дому.

— „Де тебе виховували?" запитав.

— „В дома і два роки в Криму".

— „Чи ти, о Хуррім, знаєш, чого домагаєшся?"

Мовчала.

В тій хвилі чула, що виграла першу боротьбу з могутним падішахом, з десятим і найбільшим султаном Османів — і що тепер наступить кристалізування нових взаємин. Інстинктом відчувала, що се кристалізування не сміє поступати скоро, коли має бути тривке. Відчувала глибоко, що се не остання боротьба.

Молодий Сулейман почав якимсь мягким, розміряним тоном:

— „У старих книгах написано, що були могутні султанки, які по завзятих боях брали в підданство султанів. Але ти, о Хуррім, хотілаби мене взяти в підданство зовсім без бою!..."

— „Без бою неможливо нікого взяти в підданство".

Довшу хвилю вдивлявся в її молоде, інтелігентне личко. Потому сказав:

— „Так, маєш слушність. Чи ти — не виграла вже бою?..." Не відповідала.

Він приступив до вікна і схопив кілька разів запашного воздуха, як ранений.

Вона жіночим інстинктом відчула, що доволі глибоко загнала йому в нутро затроєну стрілу любови. І прочувала, що він зараз спробує виривати її з серця.

Молодий Сулейман задумано вдивлявся в ясну ніч. Нараз став перед нею і запитав:

— „Чи можна більше разів любити в житю?"

— „Я молода й недосвідчена в тім", відповіла. „Але недавно чула я, як співали про це невольники з сербської землі, що працюють у твоїм парку".

— „Якже вони співали?"

— „Вони співали так:

Любов перша—чаша запахучих квітів.
Любов друга—чаша з червоним вином,
Любов трети—чаша чорної отруї...

Став, як укопаний. По хвилі промовив з острахом не то до себе, не то до неї:

— „Першу чашу я вже випив і забув. Другу починаю пити, хоч вино заборонене Пророком. І вже чуюся пяний від нього. А третьої чаші ніколи не хотіби я почати..." Глядів допитливо в її очі. І був далеко кращий, ніж недавно, коли побачила його, як ішов до її пані. Тепер здавалося їй, що вже не від сьогодня знає його.

Нагло схопив її в рамена і почав цілувати з усею жагою молодости. Боронилася, чуючи, що між ним а нею стоїть на перешкоді ріжниця віри. Ізза тої ріжниці чулася ще невольницею мимо горячих поцілунків падішаха. Ізза хреста від матері який чула на грудях, боронилася перед першим вибухом пристрасти свого молодого мущини. В шамотанню з нею побачив молодий Сулейман маленький срібний хрестик у Настуні. Він мовчки зняв всуперечи звичаєви свій золотий султанський сигнет, який мав на собі ще його предок Магомет в хвилі, як віздив у здобутий Царгород. На нім був чудовий синій турку, що хоронить від роздратовання і божевілля, від отруї і повітря, що дає красу та розум і довге життя тай темне, кого його власник торий. Поклавши сигнет на шовкову подушку вдивився в оксамітні, великі, вже втомлені очі невольниці. — Але вона — не знімала малого хрестика, хоч зрозуміла його і хоч він тепер подобався їй. І це рішило про її вартість в очах великого султана.

Опиралася постійно дальше.

Опиралася, аж поки від укритої в мурах Брами Янічарів не заграли надзвичайні молитви ужлемів.*). Бо в круговороті часу повертав великий день османської держави, в якім її військо вдерлося в святу столицю Греків.

А як виходила з наріжного будуару зі спущеними в низ очима, срібні звізди „Косарі" на небі піднялися високо над струнками мінаретами Стамбулу і низько кланялись чорні евнухи молодій служниці в султанськім палацу.

*) Це учені в державних і церковних науках, які у мусуман нерозучені. Улеми не мусять бути священиками, але часто священики бувають улемами.

) Це оден розділ недочитаної еще історичної повісти з 16. століття під заголовком „Роксолена, жена Халіфа Сулеймана Великого, Завойовника і Законодавця". Геройка повісти це історична особа, галицька Українка Анастазія Лісовська, дочка священика з Рогатина, пірвана Татарами коло 1519. р. і продана як невольниця до султанського гарему. На престол засідав тоді найбільший з турецьких султанів Сулейман (1494 †1566). Він одружився з нею і мав від неї двох синів: Селіма, що після нього засів на престолі, й дуже злого Баязда та дочку Міріяг („вийшла замаж за Великого Везира Рустем-паші, Хорвата). Роксолана мала великий політичний вплив на мужа і скріпила Україну. В р. 1529. в часі першої облоги Відня золоті намети її стояли в Сімерінгу (тоді село, тепер під Відень, знімали Турки на її честь по наказу команданта Стамбулу всі мости на Дунаю, і вони горіли довго в ніч. Потомки Роксолани досі сидять на сватанськім престолі. Найкращі османські будівлі Царгороду — це фундації тої великої Галичанки, що була в 16 столітю наймогутнійшою сонарцею Европи і Азії. Заховалося доволі багато її портретів роботи італійських і німецьких майстрів. Один з найкращих єсть у нашім Національнім Музею у Львові. Заховалися також про неї цікаві релації венецьких послів до дожа та її дипльоматичні листи. В перських жерелах будуть були більше вісток про неї, бо вона викликала велику війну проти Персії, аби дати можність визначитися свому улюбленому синови Баязедови.

*) Поклик до молитви.

**) Брама Щастя (гарем).

**) Висока брама, звана Царською (біля Гагії Софії); на ній застромлювано голови страчених достойників.

†) „Кімната Катів" коло т. зв. Середної Брами біля Площі Янічарів з двома воротами. Там сходилося на зміну пашів (що попали в неласку султана) а хвилі, коли перейшли перші ворота. Других уже відчинити не могли. В середині їх замучували на смерть.

††) Безпосередня керовниця гарему, яка одержує це місце тільки після довгої служби.

*) Радісна Русинка.

КІЛЬКО ПООДИНОКІ ГРОМАДИ ЗЛОЖИЛИ ДОСІ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

(Виказ зладжений осьмий раз).

До дня 31. грудня 1921, зложили українські громади в Америці на Позичку Національної Оборони слідуючі суми:

1. Chicago, Ill.	7,780
2. Philadelphia, Pa.	4,813
3. Jersey City, N. J.	3,071
4. Woonsocket, R. I.	2,580
5. Newark, N. J.	2,495
6. New York City	2,070
7. Hamtramck, Mich.	1,650
8. Brooklyn, N. Y.	1,520
9. Elizabeth, N. J.	1,295
10. Syracuse, N. Y.	1,225
11. Perth Amboy, N. J.	1,165
12. Carnegie, Pa.	1,075
13. Rochester, N. Y.	1,065
14. Detroit, Mich.	925
15. Shamokin, Pa.	915
16. Passaic, N. J.	800
17. New Haven, Conn.	775
18. Minheapolis, Minn.	770
19. Manville, R. I.	755
20. Wilmington, Del.	735
21. Pittsburgh, Pa. (S. S.)	715
22. Centralia, Pa.	645
23. Bayonne, N. J.	565
24. Amsterdam, N. Y.	562
25. Little Falls, N. Y.	560
26. St. Joseph, Mo.	550
27. Pittsburgh, Pa. (N. S.)	530
28. Allentown, Pa.	525
29. Boston, Mass.	520
30. Millville, N. J.	465
31. McKees Rocks, Pa.	440
32. St. Louis, Mo.	430
33. Manchester, N. H.	425
34. Cohoes, N. Y.	370
35. Baltimore, Md.	365
36. Avoca, Pa.	355
37. Shenandoah, Pa.	336.70
38. Addison, Conn.	320
39. Cornell, N. Y.	300
40. Bridgeport, Pa.	290
41. Providence, R. I.	280
42. Stapleton, N. Y.	275
43. Altoona, Pa.	270
44. Utica, N. Y.	250
45. Rossford, O.	245
46. Arnold, Pa.	215
47. Minersville, Pa.	205
48. Mt. Carmel, Pa.	205
49. Rome, N. Y.	205
50. Holyoke, Mass.	200
51. Jamaica, N. Y.	195
52. Jeanette, Pa.	195
53. Paterson, N. J.	195
54. Stamford, Conn.	195
55. Ambridge, Pa.	190
56. West Easton, Pa.	190
57. Yorkville, O.	190
58. Wilton, N. D.	185
59. Woodhaven, N. Y.	185
60. Desloge, Mo.	180
61. Harra, Okla.	175
62. Milwaukee, Wis.	175
63. Scranton, Pa.	175
64. Washington, D. C.	175
65. Wheeling, W. Va.	175
66. Glastonbury, Conn.	165
67. Trenton, N. J.	165
68. Racine, Wis.	160
69. Curtis Bay, Md.	150
70. Lancaster, N. Y.	150
71. St. Paul, Minn.	150
72. Hartford, Conn.	145
73. Kansas City, Kan.	145
74. Northumberland, Pa.	145
75. Danbury, Conn.	140
76. McAdoo, Pa.	140
77. East St. Louis, Mo.	135
78. Carteret, N. J.	130
79. Whitestone, N. Y.	125
80. Chester, Pa.	115
81. Northampton, Pa.	115
82. Cranston, R. I.	115
83. Bethlehem, Pa.	110
84. Nanticoke, Pa.	105
85. Houston, Tex.	100
86. Cortland, N. Y.	100
87. Phillipsburg, N. J.	100
88. Ramey, Pa.	100
89. West Park	100
90. Colchock, Pa.	95
91. Erie, Pa.	95
92. Pittsfield, Mass.	95
93. St. Michael, Pa.	95
94. Central Falls, R. I.	90
95. Lawrence, Mass.	85
96. Tams, W. Va.	85
97. Toledo, O.	80
98. Carbondale, Pa.	75
99. Minersville, Pa.	75
100. Portland, Oreg.	75
101. West Pullman, Ill.	75
102. Wilkes Barre, Pa.	75
103. Camden, N. J.	70
104. Plainsboro, N. J.	65
105. Vandergrift, Pa.	65
106. Auburn, N. Y.	60
107. Granville, N. Y.	60
108. Palmer, Mass.	60
109. Bakerton, Pa.	55
110. Latrobe, Pa.	55
111. S. Deerfield, Mass.	55
112. Dawson, Wa.	50
113. Garfield, N. J.	50
114. Keipert, Pa.	50
115. Malestic, Ky.	50
116. New Castle, Pa.	50
117. Phoenixville, Pa.	50
118. Port Jervis, N. Y.	50
119. Simpson, Pa.	50
120. Smoke Run, Pa.	50
121. Taylorville, Ill.	50
122. Middletown, N. Y.	45
123. Spring Valley, N. Y.	37
124. Bairdford, Pa.	35
125. Buffalo, N. Y.	35
126. Decatur, Ill.	35
127. Turners Falls, Mass.	35
128. Whitinsville, Mass.	35
129. Mahanoy City, Pa.	30
130. Slickville, Pa.	30
131. St. Francois, Mo.	30
132. Bentleyville, Pa.	25
133. Cleveland, O.	25
134. Fall River, Mass.	25
135. Johnstown, Pa.	25
136. Leisenring, Pa.	25
137. Loomis, N. Y.	25
138. Mahaboy Plane, Pa.	25
139. Putnam, Conn.	25
140. Rutland, Vt.	25
141. Unity Station, Pa.	25
142. Warren, R. I.	25
143. Webster, Mass.	25
144. Westburg, Pa.	25
145. West Rutland, Vt.	25
146. Worcester, Mass.	25
147. Adams, Mass.	20
148. Bath, Pa.	20
149. Bayside, N. Y.	20
150. Carlisle, W. Va.	20
151. Hazleton, Pa.	20
152. Taylor, Pa.	20
153. Winding Gulf, W. Va.	20
154. Aliquippa, Pa.	15
155. Augusta, Ga.	15
156. Binghamton, N. Y.	15
157. Bridgeport, Conn.	15
158. Des Moines, Ia.	15
159. Elmira, N. Y.	15
160. Youngstown, O.	15
161. Auburn, Wash.	10
162. Blue Stores, N. Y.	10
163. Carson, Minn.	10
164. Crabtree, Pa.	10
165. Crompton, R. I.	10
166. East Douglas, Mass.	10
167. Garfield, N. J.	10
168. Hartford, Wis.	10
169. Leechburg, Pa.	10
170. Long Island, N. Y.	10
171. Malvern, Pa.	10
172. Mishawaka, Ind.	10
173. Monessen, Pa.	10
174. Oxford Furnace, N. J.	10
175. Parksville, N. J.	10
176. Ramsey, N. Y.	10
177. Rockland Lake, N. Y.	10
178. Sayesville, R. I.	10
179. Seymour, Conn.	10
180. Washington Depot, Conn.	10
181. Wellsburg, W. Va.	10
182. Westerly, R. I.	10
183. Williamstown, N. J.	10
184. Carnegie, Pa.	5
185. Chalfont, Pa.	5
186. Gorham, N. Dak.	5
187. Hadley, Mass.	5
188. Nemacolin, Pa.	5
189. Olyphant, Pa.	5
190. Ontario, Canada	5
191. Waterylict, N. Y.	5

Не ждіть на нікого!
Не здавайтесь на нічию поміч!
Організуйте позичку у Вашій місцевости самі сейчас!

Гроші висилайте на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, (Dept. 2)
1901 Columbia Rd., N. W.
Washington, D. C.

ЩАДІТЬ ПРЕМІЙОВІ КАРТКИ НА ЦІННІ ПРЕМІЇ.
ЗАЧНІТЬ КУПУВАТИ ТЕПЕР
MAGNOLIA
і
STAR MILK
Пишіть на котру небудь адресу на протилежній стороні премійової картки по ілюстровану премійову листу.
„Вимінюйте щадити премійові картки"

ПЯТЬ ДЕРЖАВ ПРИЙМАЄ ЗАБОРОНУ СУБМАРИН

ВАШІНГТОН, 5. січня. — Пять держав, удержуючих великі фльоти та репрезентованих в морськім комітеті вашінґтонської конференції для зменшення морських зоружень, приняло одноголосно заяву, заборонюючу вживанне підводних лодок для нищення торговельних кораблів та завізвало другі держави прилучитися до сьої умови.

Злучені Держави, Англія, Франція, Італія і Японія згодилися на пропозицію американського делеґата Рута з певними змінами. Перша частина його резолюції заборонює морським кораблям, а тим самим підводним лодкам, конфіскувати торговельні кораблі, доки не зробиться на ньому ревізії; заборонює атакувати торговельні кораблі, хиба що такий корабель не послухає приказу задержатися або не схоче піддатися ревізії; забороняє нищити такий корабель, як довго залога і пасажири його не будуть переведені на безпечне місце. В другій параграфі резолюції підписані держави закликають усі цивілізовані держави світа висловити свою згоду на постанови першого параграфу, щоби в той спосіб поширити в суспільности розуміне правил поступовання у війні. Трета точка признає вживанне підводних лодок до нищення торговельних кораблів за недопустиме і тому підписані держави хочуть зобовязати себе сею заборони і закликають другі держави приєднуватися сеї заборони.

ДЕБАТА ПЕРЕД УХВАЛЕННЕМ РЕЗОЛЮЦІЇ.

Ухваленне згаданої резолюції попередила довга і відай горяча дебата межи учасниками комітету. З огляду на те, однак, що наради комітету були тайні, про сю дебату не богато відомо.

Горячу дебату викликала пропозиція Англії, щоби до резолюції прилучити також заборону вживання воздушних кораблів до бомбовання торговельних кораблів. Проти сього внесення зараз підпеслася опозиція, а предсідатель Гюз усунув справу знід нарад.

Друга горяча суперечка мала вибухнути над внесенням французької делеґації, щоби докладно означити, що треба розуміти під торговельним кораблем, чи йому вільно узброюватися. Італійський представник промовляв дуже за французьким внесенням. Англійський представник мав заявити, що Англія мала про ту справу довшу дискусію на початку світової війни і що обі держави прийшли до конкретних результатів (висліди) і що Англія не думає відступати від права оружити торговельні кораблі тому, що на них не вільно нападати. По промові американського делеґата, котрий мав згодитися з англійським, полишено кождій державі до свобідного рішення, що вона уважає за торговельний корабель.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШЛЬ ПО НАЙНОВІЙШІ ЦІННИК КНИЖОК.

ЧИ СЕ НІМЕЧЧИНА?

Одна німецька гумористична часопись помістила подавний осьтут рисунок.

Має він зображати Німеччину в теперішню пору. Довкола шаліє куртовина, яка кидає сильнійшими кораблями як опукою. В морі повно розбитків з других кораблів. На розбуханому морю, далеко від берега та кораблів, одним-одна невеличка лодка, лодка німецького народа.

Що роблять пасажири лодки, щоби вратуватися від нехибної здається загибелі? Чи засукали руки, плюнули в долоні і всіх сил напружують коло весел, щоби не датися филям? Чи віддалися під владу керманича, памятаючи на віковічну правду, що корабель, котрий не слухає керманича, топиться?

Нічого подібного. Вони стали робити свої порахунки межи собою. Кождий має якогось ворога, з яким він хоче тепер вирівняти всі залеглости. Зчепилися зі собою, як люті звірі. Бються, товчуться, кулачкуються, очи видирають, вуха обривають. Хто має весло, вживає його не, щоби гребти, але щоби свого противника струтити у воду. Хто не має весла, вживає кихтів, зубів, що має. Кождий думає про себе.

Ніхто не зважає, що при загальній борні скорше чи пізнійше филя загорне цілу лодку і всіх борців однаково затопить.

Таку осторогу дає артист німецькому народови отсим рисунком.

Та чи лише Німеччині?

Та чи нема де другого народа в світі, до котрого отсей рисунок пасував би краще, як до німецького?

Чи не підходить він, приміром, до українського народа, а спеціяльно до українських іміґрантів в Америці?

СВЯТ-ВЕЧІР В НЕВОЛІ.

(Сонет).

Там дома в моїй хаті забіліють стіни,
Таж нині Святий Вечір — тузін страв варили...
І скоро лиш на небі зорі засвітили,
Дівчата вже ворожать собі долю з тіни.

Там засяде сьогодня в вечірній годині
Самітно до вечері старенькая мати.
І замісць втіхи святом, стане сльози лляти,
Що в неволі прийшлося святкувать дитині.

І вийде стара мати під вечір до зорі,
Погляне... Зоря впала! Не прийде милий!
І в срібло снігу впаде самовіт людини.

З жемчугів тих наллав би і найглибше море,
Найбільші вчені світа їх би не злічили!
Бо неволя наноує не по Україні!

Тухоли, 6. січня, 1921.

Лука Лупів.

Клим Полішук.

ВЕЛИТНІ.

Потомились і стали гуртом,
Сорок Велитнів, духих як смерть.
Гонять доля їх лютим кнутом,
Заки міра наповниться вщерть...
Повні віри, терплять вони гуди,
Лиш часами хтось брязне мечем,
І здіймається вража дужий шум,
І горить, і двигнить за Збручем...

Львів, 30. листопада, 1921 р.

НЮЙОРСЬКА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

В ніч Свят йдуть по коляді в Ню Йорку на Рідну Школу в Галичині слідуючі гуртки: 1. Під проводом Стефанії Абраґамовської (дівоча ґрупа); 2. Під проводом Івана Кушика; 3. Під проводом Михайла Стеця; 4. Під проводом Андрія Свитака.

ЗА НЮЙОРСЬКИЙ КОМІТЕТ РІДНОЇ ШКОЛИ:

Ст. Абраґамовська. Др. С. Демидчук.
П. Петрів.

ДОПИСІ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На Рождество Христове.

Весь український нарід обходить велике торжество на памятку приходу на світ Бога-чоловіка, котрий родився в біднім вертепі не з царів ані ґрафів; бідний, але великий духом, котрий дав сему світови велику заповідь: „Люби ближнього свого як самого себе". Коли би людство пішло за тою заповідию і Його наукою, то нині на світі не було би війни, не було би пролиття людської невинної крови, бажання чужого добра, рабунків і всяких нисильств, але був би рай на землі. Не кривдилиб одні других, як ніхто себе не хоче кривдити. Нині світ неначе інший, ніби поступовий, а однак людство і не думає йти після засад і науки Христа.

Брудними устами люди заґадують наведену висше Христову заповідь, але в душі плекають гордість і бажанне чужого добра. Кличучи перед престолом Христа, чоловік зітхає глибоко і бється сильно в груди, жалуючи за поповнені провини, а рівночасно думає, в який би то можливий спосіб свого сусіда обрабувати, скривдити, і то на його власній прадідній землі. Така його зарозуміла, горда натура, котрої найгарнійші кличі найбільших пророків не можуть змінити.

Тасама історія діється на нашій рідній, кровю і слезами зрошеній українській землі. Лихо-татарське іде під кличем „Буґ і ойчизна" і в своїх молитвах покликається на Бога, що рівночасно не є спромішкодо накинути свої ляко-татарські орди на загарбанне чужих земель і на поневолення нашого українського народу. Лицемірний Лях заляв своїми ордами землі литовські, білоруські, українські і инших країв, несучи смерть, руїну, рабунки, насильства і тюрму для спокійного населення тих земель.

Але на всьо є свій час. Не минула кара німецького цісаря за його гордість, скінчилось панованнє й инших царів-імператорів, то прийде черга і на імперіялістичну Польщу, за те, що вона насилує велику заповідь Христову, заповідь любови ближнього.

Наш український нарід, котрий чужого не бажає, переніс на своїх плечах ціле пекло знущань, голоду, хороб та рабунків. Він нині підноситься до нового життя і вірить в красшу будучність. Через вісім літ наш бідний нарід, не має веселих Різдвяних Свят. Через вісім літ не засіла ані одна українська родина з всіми своїми членами до святої вечері. І до сего часу не всі ще Українці живуть на своїй землі, а декотрі то вже ніколи не вернуться, бо віддали своє житте за волю України.

Які сумні свята мати-муть наші герої на вигнанню в Чехословаччині! Як прикро буде тим вірним синам поневоленої матери, котрі нині мучаться в ляцьких тюрмах! Алеж бо і ті наші родимці, котрі ще остались на волі, не будуть мати веселих свят, не заколядують, як вільні люди, бо ляцькі орди і жандарми не позволять на се. Не підуть молодші з вертепом по коляді, бо ляцькі салдати спровокують їх і скажуть, що вони повстанне хочуть робити. Не буде прибраної ялинки для української дітвори. Не буде веселої пісні в церкві, бо і там буде тяжіти ляцька рука. А дітвора українська замісць вертепу і святочних дарунків буде терпіти голод, хороби і смерть. Упали сотки тисяч тих невинних українських дітий, бо пожиту для них видирають їм від уст кровожадні Ляхи, про що свідчить найкрасше розвязанне такої гуманітарної інституциї як Український Горожанський Комітет у Львові і т. и.

Але се все минеться, пройде і на мучителів упаде заслужена кара.

А що-ж ми, Українці в Америці, скажемо про всі ті справи? Веселімся, тай не дуже... Застановімся на хвилю: думкою, серцем і душею полинім геть за море, до наших родин, до наших сільських стріх, до наших міських домів, з яких ми вийшли, до наших церков, де вірний наш нарід буде збиратись і покірно повитає Рождество Христове. Линім думкою до них, ділімся з ними їх тяжким горем і стараймося всякими способами те горе їм улекшити: даймо їм таку поміч, яку тільки можемо і вміємо. А коли ми тут зі своїми рідними і знакомими засядемо до святочного стола, то подбаймо, щоби з того стола хоч маленькі окруцинки дісталися до уст тих нещасних Українців, котрі з голоду примирають. Най у такий великий і світлий празник, яким є Різдво Христа, наша рука буде щедра і щира для всіх тих наших бідних земляків, котрі на нашу поміч надіються.

Слава во вишних Богу, а на земли мир людям доброї волі. Христос раждається!

В. Ч.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО:

ГАМБУРҐ ..... 3 класа .....$103.50 (
ДАНЦІҐ ..... " " .....$106.50 (і 95 податок
ЛІБАВИ ..... " " .....$110.00 (

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОШРУБОВЦІ ВІДЛІВАЮТЬ

„ЕСТОНІЯ" - - - - - - 11. СІЧНЯ
„ЛІТУЕНІЯ" - - - - - - 1. ЛЮТОГО

Також новий пряма лінія між Лібав — Данціґ — Галіфакс, Канада.

Забезпечуйте місце у наших уповажнених аґентів у нашому місті, або BALTIC AMERICAN LINE, INC., Gen'l. Pass. Agents, 9 Broadway, New York City.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШЛЬ ПО НАЙНОВІЙШІ ЦІННИК КНИЖОК.

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ
ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ВСІХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЙ.
Шифкарти на всі найвигіднійші Кораблі.
Старанна опіка для родин.

Родимці! Бажаєте святкувати в краю надходячі СВЯТА, старайтесь замовити собі місце до відїзду, понеже число відїзджаючих з кождим днем зростає.

Бажаєте вислати грошеву поміч оставшій в краю рідні, висилайте її сейчас, щоб рідня Ваша змогла в час еще на СВЯТА тану отримати.

За воякою порадою повинні віднестись з повним довірем до знаної Вам старої фірми, где все полагоджується точно і ретельно

G. KUHASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ПОЧТОВОЮ ТЕЛЕҐРАФІЧНО БАНКОВИМ ЧЕКОМ

СКОРО І БЕЗПЕЧНО ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ ПІСЛЯ ДЕННОГО КУРСУ

BOSAK STATE BANK
Scranton, Pa.

Приймає ощадностеві вклади почавши від одного доляра, а платить процент від дня вложення гроший.

Продає Шифкарти на як найліпші кораблі, на кожду морську лінію.

Урядово і совісно виготовлює краєві нотаріяльні і правні справи.

У всякій банковій справі пишіть або приходіть до:

BOSAK STATE BANK
Scranton, Pa.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД НАЙЛІПШИХ НИТОК ДО ВИШИВАНЯ

Д. М. С. ч. 16. в ріжних красках, а іменно (числа ідуть від ясних до темнійших):

червоні ч.: 321, 498, 816, 913, 814.
сині ч.: 322, 310, 311, 336, 929.
сино-голубі ч.: 798, 792, 796.
зелені ч.: 3347, 3346, 3345.
жовті ч.: 742, 741, 740.
рожеві ч.: 3326, 335, 309.
білі ч.: 1.
чорні ч.: 310.
брунатні ч.: 898.
морельові ч.: 392, 351.
лілові ч.: 396, 395.
брудно-зелені ч.: 580.

ЦІНА ЗА ОДЕН БОНЧ (12 МОТОЧНІВ) 55 ЦЕНТІВ.

Ч. 5. Крайова канва з синими пасками, ярд .....65 цнт.
Ч. 3. Крайова канва, рідша, ярд .....65 цнт.

Замовлення управляєся слати на адресу:

THE LIBERTY MERCHANDISE SALES CO.
P. O. Box 152. Station D., New York, N. Y.

ШИФКАРТИ

продаємо лише по компаньйонських цінах на всі лінії до Галичини із Галичини і до всіх частий світа.

ПАСАЖИРИ, котрі ідуть до краю на стрічаємо на стациях, забираємо їх на місце до власного чистого і здорового іміґрацийного дому, сплачуємо їх вагунки, котрі на видачи таком асекурацию і перевозимо їх вагунки безплатно у своїм стороднім ам до дня відїзду корабля.

ПАШПОРТИ виставляємо за совсім безплатно.

ГРОШІ посилаємо до всіх місцевостий рідного краю по дневнім курсі телеґрафічно, чеками і почтою і дбаємо за гроші поручуваню. Підаємо дорученя лучшій дяволо оригінальні посвідки від осіб, котрим пересилаємо гроші.

ВСІЛЯКІ старокраєві справи судові і нотаріяльні успішно полагоджуємо наш нотар.

Також у всіх прочих справах удаємо совісні поради і даємо чесну, скору і тому обсягу найстарший

УКРАЇНСЬКИЙ БАНКИР
на розі Третої East і 6-тої улиці в Ню Йорку.

HENRY C. ZARO, Banker
39 Cooper Sq. Dt.U. New York

AMERICAN BLACK SEA LINE

ПОСЛІШНА ПАСАЖИРСЬКА ЛІНІЯ ПІД АМЕРИКАНСЬКОЮ ФЛЯГОЮ З НЮ ЙОРКУ ПРЯМО ДО

ОДЕСИ

ВИГІДНІЙ І СКОРИЙ

S. S. ACROPOLIS відїде JANUARY 28th

з Pier 34, Brooklyn, N. Y. о 12-ій в полудни.

Найлішна справа і обсяга.

Гостинність до локальних аґентів або

AMERICAN BLACK SEA LINE,
21-24 STATE STREET,
NEW YORK CITY

Пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна.

T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

НА УКРАЇНУ

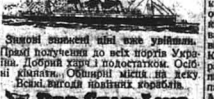

Знижені ваниені ціні вже уділили.
Праці полученя до всіх портів України.
Добрий хаш і полостатком. Осібні каюти. Обширні місця на деку.
Всіма вигодами пашінних кораблів.

RED STAR LINE

Кораблі відходять кождого тиждня.
З Ню Йорк до Плимут, Шербурґ і Антверп:

Finland ..... Jan. 7
Kroonland ..... Jan. 21
Zeeland ..... Jan. 28

Стає в Галіфакс щучи з Европи і до Европи.

З Ню Йорку до Віго, Гамбурґу. і Данціґу:

Samland ..... Jan. 19

AMERICAN LINE

З Ню Йорку до Плимут, Шербурґ, Брунсбуттел і Гамбурґ:

Mongolia ..... Jan. 12
Minnekahda ..... Jan. 26

Всіма дорогами до Польщі.

З Ню Йорку до Гамбурґу:

Haverford ..... Feb. 9

Стає в Queenstown щучи до Европи.

WHITE STAR LINE

З Ню Йорку до Шербурґ і Саутгемптон:

Olympic ..... Feb. 18
Adriatic ..... Feb. 18

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.,
власних 120 кораблів—поємности 1,300,000 тон.
9 Broadway, New York City
або місцевих аґентів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА до фарми. Від спільника вимагаю $750. Голоситися до: Sam Onuako, R. F. D 1, Box 51, Westerville, N. Y. 03-05,1-7

НА СПРОДАЖ бакерня і ґросерия в українсько-польській дільници. Бизнес вироблений. Причина спродажи слабість в родині. Голоситися під ч. 96 Morris St., Jersey City, N. J. 5-10

НА ПРОДАЖ салон з причини виїзду до краю. Бизнес вироблений межи Українцями, Росиянами, Поляками і другими. Ціна дуже приступна. Голоситись: J. K., c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 5-16

ВДОВИЦЯ в віці 26 літ, пошукує місця за господиню дому. Интересовані зволять порозумітись листовно на адресу: 03-05,1-5

ТЕОФІЛЯ ВАЛЬЧИК,
130 E. 4th St., New York, N. Y.

ХУСТКИ!
ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ.

Маємо на складі великий вибір хусток літних і зимових. Ціна після нумера.

№ 100. Плюшова хустка з френзлями і вишиваною цвіткою в кількох кольорах, розмір 36x36 цалів, ціна 9.00
№ 101. Шовкова літна хустка, без френзлів, розмір 32x32 в цвіти, ціна 2.50
№ 102. Тиха синя, як № 101, але з френзлями, ціна 3.50
№ 103. Зимова хустка вовняна, чорна або біла, величина 46x46 цалів, ціна 3.50
№ 104. Вовняна хустка, величина 52x52 лише біла, ціна 5.00
№ 105. Зимова хустка до завинання, величина 2x2 ярди, синя або чорна, ціна 6.00
№ 106. Шалі гірасові, 20 цалів широкі, а 2 ярди довгі, білі, чорні, сині або чужові, дуже гарна робота ціна 4.50
№ 107. Шалиної хустини, розмір 1x1 ярд, в добрім гатунку, одна.....4.75

Пишіть по катальог на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.
2650—

НАЙНОВІЩІЙ КИТЦЛЬОГ
КНИГАРНІ СТЕЧОВОГО БАЗАРУ
ВИШЛЕМО КОЖДОМУ
АДРЕСА
STECHOVY BAZAR
184 E. 7th St.
NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І ЖІНОЧЕ.
Годинн приймання: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРҐ
спеціяліст з свого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операциї. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
204 — 2nd AVENUE,
межи 12. а 13. улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.
ЛІЧИТЬ ВСІ ХРОНІЧНІ ЗАСТАРІЛІ СЛАБОСТИ МУЩИН
ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.
Dr. ZINS
110 EAST 16th STREET,
NEW YORK
Год. від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР І КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА
має великий склад книжок всякого роду: Історії, Повісти, Оповідання, Вальки, Співанники, Молитвенники, Церковні Книги, Образи релігійні і патріотичні, Стіни календарі, Перепісні картки і много инших річий на: Вишивання сорочки, Обрусы, Фартухи, Кравати, Хустки, Взори до вишивання, Канва і Нитки-Д. М. Ч., Вироби з коралиць, Ґрадзі, женські і мужеські пацьорки і варстатики до роблення пацьорової роботи. Катальог даром. Адресуйте: 68m—
UKRAINSKA KNYHARNIA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ФАРМИ!
НА ПРОДАЖ — 67 АКРІВ ЗЕМЛІ З ЛІСОМ
в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 долярів за акер, 15 шмуг ходу від міста, в місті є 6 фабрик. Голоситись устно або письмено до: 95-
T. J. HRYCEY & CO.,
329 So. Fourth St. Philadelphia, Pa.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧА НА ВЕСІЛЛ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
215 Avenue B, NEW YORK, N.Y.
Telephone Orchard 6481